

KÜRTSZÓ

„A HETEDIK ANGYAL IS KÜRTÖLT, ÉS NAGY SZÓZATOK
LŐNEK A MENNYBEN...”

AZ IGE MELLETT

- Elvégeztetik az Istennek titka
- Gondolatok a „felfegyverkezésről”

IDŐSZERŰ GONDOLATOK

- Száz év telt el Ellen Gould White halála óta

HIT ÁLTALI MEGIGAZULÁS

- „A ti futástok ne télen legyen, se szombatnapon...”

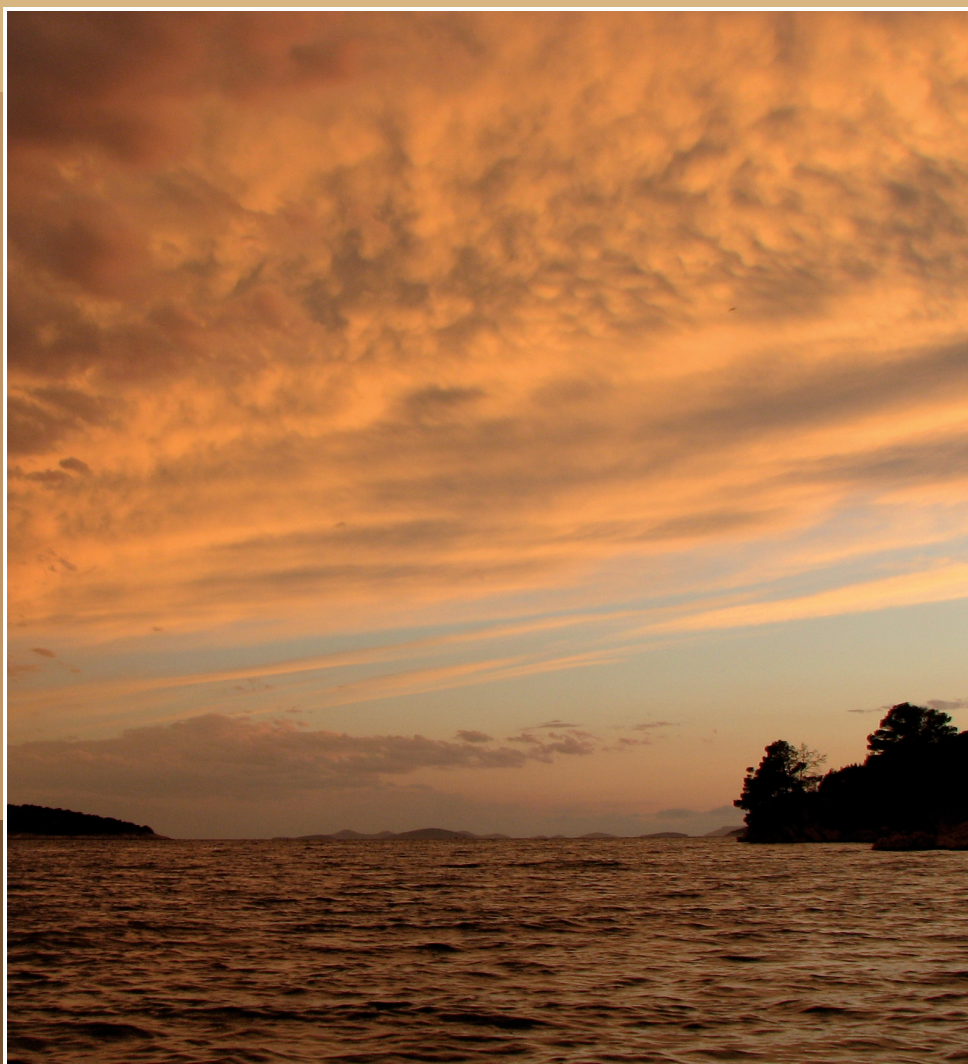
VALLÁSSZABADSÁG

- Jövevények

IDŐK JELEI

KITEKINTŐ

- „Képzeltetés nem szül igaz művet...”

Kedves Testvérek!

Immár két éve, hogy megjelent lapunk első száma. Ezúton is szeretnénk megköszönni az érdeklődést, a kitartást és a lapunk fennmaradását segítő adományokat. A 2015-ös év végén megjelenő cikkek újra csak az utolsó idők jeleire és a Jézus eljövetele előtti lelki felkészülésre szeretnék mindnyájunk figyelmét felhívni. Hosszabb kihagyás után, az alábbi idézettel bocsátjuk útjára a *Kürtszó* 9. számát.

„Amikor Jósiás uralkodni kezdett, és már hosszú évekkel előtte is, Júda hűségesei azt kérdezték, hogy vajon valóra válnak-e egykor az ősi Izraelnek tett mennyei ígéretetek. Emberi szemszögből nézve szinte lehetetlennek látszott, hogy Isten véghez tudja vinni szándékát a választott néppel... Látva az igazak régóta tartó üldözését és a gonoszok látszólagos szerencsését, remélhetnek-e vajon jobb napokat azok, akik hűségesek maradtak Istenhez?

Ezeket az aggódó kérdéseket tolmácsolta Habakuk próféta... »Meddig kiáltok még, oh Uram, és nem hallgatsz meg! Kiáltozom hozzád az erőszak miatt, és nem szabadítasz meg! Miért láttatsz velem hamisságot, és szemléltetsz nyomorgatást? Pusztítás és erőszak van előttem, per keletkezik, és versengés támad!«

...Isten válaszolt hűséges gyermekei kiáltására...: »Írd fel e látomást, és védj táblákra, hogy könnyen olvasható legyen. Mert e látomás bizonyos időre szól, de vége felé siet, és meg nem csal, ha késik is, bízzál benne, mert eljön, el fog jönni, nem marad el!« ...A legsötétebb órákban, a legijeszítőbb körülmények között is bízhat a keresztény hívő a minden fény és hatalom Forrásában. Nap mint nap megújulhat reménye és bátorsága Istenbe vetett hite által. »Az igaz... az ő hite által él.« Isten szolgálatában nem kell sem csüggedni, sem bizonytalankodni, sem félni! Az Úr nemcsak valóra váltja a benne bízók legdrágább reményeit, hanem annál többet tesz. Megadja azt a bölcsességet, amelyre különböző helyzetekben szükség van.» (Ellen G. White: *Próféták és királyok*, Manasse és Jósiás c. feje)

A szerkesztők

Az Ige mellett

- Elvégeztetik az Istennek titka 2
- Gondolatok a „felfegyverkezésről”
(Efézusbeliekhez írt levél 6,10–17) 4

A Bizonyágtételeket olvasva

- A keresztény élet 7

Időszerű gondolatok

- Száz év telt el Ellen Gould White halála óta 8

Hit általi megigazulás

- „A ti futástok ne télen legyen, se szombatnapon” 12

Vallásszabadság

- Jövevények 18

Az idők jelei

- A legjelentősebb idők jelei az elmúlt hónapokban 22

Kitekintő

- „Képzeltés nem szül igaz művet...” 28

Tapasztalatok

- Tapasztalatok a könyvevangelizációs munkában 36

Emlékezés

- Torma Sándorné (sz. Pintér Irma) 38
- Megemlékezés dr. Agatha Thrashról 39

Belső használatra szánt kiadvány. A fenntartásra adományokat köszönettel elfogadunk az alábbi számlaszámon: **VAJDASÁGÉRT ALAPÍTVÁNY 10402623-50526554-86651004**. Szerkesztők: Reisinger János, Vankó Zsuzsa, Buda Júlia. Elérhetőségeink: www.kurtszo.hu; e-mail: kurtszo@kurtszo.hu. További számok igényelhetők az alábbi telefonszámon: **06-30/619-5901**; illetve elektronikusan, a fenti e-mail címen. A kurtszo@kurtszo.hu címen várjuk a kérdéseket és a *Tapasztalatok* rovatba szánt leveleket is.

Az Ige mellett

„ELVÉGEZTETIK AZ ISTENNEK TITKA...”

Az 1980-as évek közepén egész közösségünket lázba hozta és élénken foglalkoztatta az 1888-as üzenet, amelynek közelgő századik évfordulójára jelentette meg Robert J. Wieland az erre vonatkozó könyvét. Az 1888-as minneapolis-i generálkonferencia anyagát az amerikai testvér korabeli dokumentumok alapján rekonstruálta. A könyvet egy külföldi testvérünk juttatta el hozzánk, és fordítása először gépiratban, majd stencilezve, fejezetenként terjedt. Az 1984-es, nyár eleji veszprémi prédikátorértekezleten szereztünk róla tudomást először, majd vidéki gyülekezeteinkre is kiterjedő konferenciákon mutatták be az akkori prédikátortestvérek.

A könyv igazi kovászként hatott, egyes fejezetei különös figyelmet keltettek, így például a Jézus Krisztus testté lételéről szóló, a főpapi szolgálat előrehaladását jellemző, valamint az egyik legutolsó részlet, melynek már címe is megszólító erejű volt: „Nehéz elveszni, és könnyű üdvözülni.” Magyarul könyv formában ez az üzenet csak jóval később jelent meg, már a rendszerváltozás után, 1997-ben, amikor attól lehetett tartani, hogy a régi stencilek elkallódtak, és így az újabb érdeklődők nem tudják kézbe venni ezt a becses könyvet.

Abban az időben sokat beszélünk Jelenések könyve 10. fejezetének 6–7. verseiről. Különösen az utóbbiról. Ez az ige így szól:

„És megesküdtött arra, aki örökkön-örökké él, aki teremtette az eget és a benne valókat, és a földet és a benne valókat, és a tengert és a benne valókat, hogy idő többé nem lesz: Hanem a hetedik angyal szavának napjaiban, amikor trombitálni kezd, akkor elvégeztetik az Istennek titka, amint megmondotta az ő szolgálóinak, a prófétáknak.”¹

Az adventmozgalom születéséről szóló jövendölésbe beillesztve olvassuk ezt az igeverset. A hetedik angyal trombitálásának napjairól szól, vagyis arról az időről, amelyben most mi is élünk. A mi időnkben valami egészen rendkívüli, eddig a történelemben soha meg nem valósuló esemény fog bekövetkezni. Ahogy rendkívüli lesz Jézus második eljövele is, hiszen egyszeri, később nem ismétlődő esemény az emberi történelemben, ehhez hasonlóan lesz rendkívüli a megváltási terv végső

¹ Az ige Vankó Zsuzsa pontosított fordításában: „És megesküdtött arra, aki örökkön-örökké él – aki a mennyet és a benne lévő dolgokat, a földet és a rajta lévő dolgokat, a tengert és a benne valókat teremtette –, hogy nem lesz több meghatározott idő, hanem a hetedik angyal szavának napjaiban, amikor az kürtölni fog, bevégeztetik az Isten titka, úgy, amint [előre] tudtul adta ezt az örvendetes hírt szolgálói, a próféták által.”

beteljesülése. Ezt a végső győzelmet különös szavakkal adja tudomásunkra ez az igevers.

Először is az „elvégeztetik” kifejezést használja. Jézus maga többször alkalmazta ezt a kifejezést földi szolgálata során, egy ízben akkor, amikor jövendő áldozatáról szólt, egy másik alkalommal pedig akkor, amikor főpapi imájában visszatekintett hatalmas földi munkájára, amelynek elvégzéséért köszönetet mondott a mennyei Atyának. De a leghangsúlyosabb, mindenki által ismert számadást Jézus a keresztfán tette, amikor hatodik szavával így kiáltott fel: „Elvégeztetett!” (Jn 19,30) A magyar Biblia-fordítások a „Beteljesedett!”, valamint a „Meglett!” kifejezéssel is vissza szokták adni ezt a jézusi mondást. Jelenések könyve

Trombitáló angyal, kárpit

16., 19. és 21. fejezeteiben is ezt a szót olvashatjuk. A Biblia-kutató embert ezek az igehelyek keresésére kell hogy ösztönözzék. Mit is jelent valójában ez a rövid kifejezés? Mit tartalmaz ez a sokatmondó jézusi szó? Mi teljesedett be Jézus golgotai áldozatában, és mi hozzá hasonló fog beteljesedni az emberi történelem végső napjaiban?

Jézus hét „szót” mondott el a keresztfán. Ez az utolsó előtti kifejezés győzelmi kiáltás volt. Ezután már csak a megnyugvás, a mennyei Atya megítélésére való hagyatkozás szavai hangzottak el szájából: „*Atyám, a Te kezébe teszem le az életemet.*” (Helyes fordítás szerint– Lk 23,46.)

Ezt a győzelmet először a bűneset után hirdette meg Isten, a Paradicsomban. Az ún. ősevangélium szólt arról, hogy Isten ellenségeskedést támaszt a Szentlélek által az ember szívében a bűnnel szemben, de ennél tovább is fog menni, elküldi mennyei küldöttét, aki azonban földi édesanyától születik majd meg, ugyanolyan feltételekkel éli végig az életet, mint mi, bűnbe jutott emberek. A megromlott emberi természetet veszi tehát fel, hogy rajtunk segíthessen. Ebben a természetben fogja megmutatni, hogy van győzelem a bűn fölött. Ennek titka az isteni és az emberi egyesülése. Ebben rejlik egyetlen reménységünk a bűnből való szabadulásra. Ha Ő győzött, a Benne való hit által, a Szentlélek erejével mi is győzhetünk. Az ősevangélium mintegy négyezer éve kimondott, hatalmas ígérete „vé-

geztetett el”, teljesedett be a Goltán. A két köztörvényes bűnöző között megfeszített Megváltó győzelmi kiáltása volt ez, ami a közönséges emberi szemek előtt csak hit által lesz nyilvánvalóvá. Különben mindenki vereségnek tartja, bukásnak inkább, semmint győzelemnek. Isten Fiának szava azonban mindannyiunkat meggyőzhet, hogy ez a győzelem! Az erősből gyenge lett, hogy mi az Ő gyengesége által megerősödjünk, és Hozzá hasonlóan győzelemre jussunk.

Jézus Krisztus győzelme be kell hogy teljesüljön tehát nemcsak egyes hívő emberek életében, hanem a végidő választott népének egész maradékában is. A világtörténelem nem csupán az egyesek győzelmével fog befejeződni, hanem egy egész nép fogadja el végre a tiszta, igazi evangéliumot, s lesz ezáltal erős és győzedelmes. A küzdő egyház e hit által lényegül át győzedelmes egyházzá. Jézus több ízben is kifejezését adta ennek Jelenések könyvében. Már a laodiceai üzenet végén is azzal búcsúzik el, hogy „*aki győz, amiként én is győztem...*” (Jel 3,21) Amikor a 19. fejezetben „*fehér gyolcsba öltözött, tökéletesen tiszta menyasszony*”-ról beszél, ugyanerre utal. Nemcsak egyesek fognak győzni, mint egyébként az egész történelem során több ízben is, hanem valódi, Krisztus-váró közösség fog létrejönni még a nagy evangéliumhirdetés előtt, hogy a Szentlélek kései esője erre a közösségre áradjon ki. A Jelenések könyve 10. fe-

jezetében alkalmazott kifejezés tehát egymagában is hatalmas távlatokat nyit meg, de nem csupán valami későbbi jövőre, hanem az egészen közeli jövőre.

Ezért világosodott meg az elménk és volt tele a szívünk hálával, amikor erre a Wieland-könyv ráébresztett bennünket harminc évvel ezelőtt. Vajon ki hordozza magában ma is az akkori lelkesedéssel ezt az üzenetet? Vajon át tudtuk-e adni az újabb nemzedékeknek és az újonnan megkeresztelkedetteknek? Mert ha van valamilyen üzenet, mely naponként föléleszthet bennünket, hogy Jézus Krisztus méltó szövetségstársaivá legyünk, akkor ez az üzenet az.

Az „*elvégeztetik*” kifejezés után azonban áll még egy félmondat. Ez arra utal, hogy Isten nemcsak az Újszövetségben, János evangéliumában, valamint Jelenések könyvében adta tudunkra ezt az örömhírt. Az ószövetségi próféták is erről szólhattak több évezreddel, évszázaddal ezelőtt. Mindannyiunk feladatának kellene lennie, hogy ezeket a jövendöléseket számba vegyük. Legelsősorban Bálám nevezetes prófeciájára hivatkozhatunk, aki azt mondta, hogy „*nem fog a varázslás Jakobon, nem a jövendőmondás Izraelen*” (4Móz 23,23). Bálám mintegy 3400 évvel ezelőtt jövendölt a végidők hívő népének különleges erejéről. Napjainkban a legnagyobb világjárvány a tömegek elhíttetése, ahogy mondani szokták, a tömegmanipuláció. Jézus szavai szerint „*Sátán az egész föld kerek-*

ségét elhiteti” (Jel 12,9), „*el akarja hitetni, ha lehet, a választottakat is*” (Mt 24,24). Bálám jövendölése azonban évezredekkel ezelőtt hangoztatja, hogy a végidők igazán hívó közösségét nem lehet elámitani, nem lehet „megigézni”, mint ahogy Pál apostol szól *„a balgatag galáciabeliekről”* (Gal 3,1).

Korunk nagy megigézése – ismét csak Jézus szavai szerint – „az asszonyokkal való megfertőztetés”, vagyis a vallások és felekezetek szeretetet hangoztató egyesülése (Jel 14,4). Elsőpró erővel fog hatást gyakorolni ez a végső időkben, hol a tömegrajongás, hol a tengerből feljövő fenevad imádásának, hol a politikai mezbe öltözött valóságosságnak számtalan jegyét véve föl. Nem lesz ellenállás ezzel szemben – még azok közül sem fognak megállni mindannyian, akik részesülnek a nagy evangélium-

hirdetés lelkük mélyéig ható erejében. Az igazán hívók azonban elnyerik ezt a megerősítést. *„Aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözülni fog.”* (Mt 24,13)

A másik ilyen prófécia a tömeges győzelemről Sofóniás könyvében, a 3,12–13-ban olvasható: *„És marasztok közötted nyomorult és szegény népet, akik bíznak az Úr nevében. Izráel maradéka nem cselekszik hamisságot, nem szól hazugságot, és nem találtatik szájában álnokságnak nyelve, hanem legelésznek, és lenyugosznak, és nem lesz, aki felrettentse őket.”*

Vajon tudunk-e más jövendöléseket idézni erre a felemelő, a közeljövőben beteljesülő tapasztalatra? Ha igen, osszuk meg e hasábkon is Biblia-kutatásunk eredményeit!

Reisinger János

GONDOLATOK

A „FELFEGYVERKEZÉSRŐL”

(Efézusbeliekhez írt levél 6,10–17)

A Bibliát olvasva gyorsan rádöbbenhetünk, hogy egységes látásmód hatja át az egyes iratokat: ez a Szentírás „nagy küzdelem” szemlélete, amelynek lényegét az Isten és Sátán között zajló, a gonosz végső megsemmisüléséig tartó küzdelemben ragadhatjuk meg. Már a Biblia első lapjain, az ún. ősevangéliumban is egy „közelharc” képét láthatjuk: *„Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között és az ő magva között: az neked fedjre tapos, te pedig annak sarkát mardosod.”* (1Móz 3,15) Előre kijelentette tehát Isten, hogy ez az ádáz küzdelem — ha sebek árán is — Sátán vereségével fog véget érni. Ellen G. White írásaiban is gyakran találkozhatunk ezzel a szemlélettel: *„A jó és rossz*

között folyó küzdelem hamarosan véget ér, de az állandó, éles harc nem szűnik meg, egészen a küzdelem lezárulásáig tart.” (1888-as anyagok/Kiben bízhatunk? 3. köt., 957. o.)

Ennek a harcnak mi is résztvevői vagyunk: egyrészt tudatosan vagy öntudatlanul harcolva „katonák” vagyunk Isten vagy Sátán oldalán, másrészt bennünk és értünk is „csata” zajlik. Nem lényegtelen, hogy felkészülve, teljes fegyverzetben veszünk-e részt ebben a háborúban. Erről a kérdéstről szól az Efézusi levél ismert részlete, a 6. fejezet 10–17. versei.

Hogyan mutatja be Pál apostol a nagy küzdelmet és annak szereplőit? *„Végezetre, atyámfiai, legyetek erősek az Úrban és az ő hatalmas erejében.”* (10. vers) Az apostol szerint egyetlen biztonságos „hely” képzelhető el egy keresztény számára: az Úrban lenni. Önmagunkban sohasem lehetünk erősek, csak Őbenne, állandóan hozzá kötődve, ahogy Jézus is bemutatta az ismert szőlőtő-szőlővessző ha-

sonlatban (vö. Jn. 15. fej.). Vigasztaló az a tudat számunkra, hogy Istennek „hatalmas ereje” van. Ez az erő azonban nem fizikai, hanem lelki jellegű, Isten jellemének szilárdságában, erkölcsi nagyságában ragadható meg. A másik oldalon Sátán (héb. *ellenség*), az egykori angyalfejedelem áll, akit az Újszövetség gyakran ördögnek (gör. *diabolosz*) nevez: „...*hogyan megállhassatok az ördögnek minden ravaszságával szemben. Mert nem vér és test ellen van tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, akik a magasságban vannak.*”

Ahogy a földi háborúkban fontos az ellenség ismerete, nekünk is vigyáznunk kell, hogy helyesen ítéljük meg az ellenfél erejét. Ezért ír Pál részletesebben az ördög főbb tulajdonságairól:

- Ravasz, alattomos ellenségről beszél, aki a kijátszásunkra törekszik. Nem egy, hanem sokféle ravaszsgot használ, képes ezeket személyre szabottan is alkalmazni. Nagy ígéret, hogy mégis „megállhunk” ezekkel szemben.

- A leírás szerint az ördög kezében bizonyos mértékű erő, hatalom összpontosul. Jézus „e világ fejedelme” vagy „erős fegyveres” kifejezésekkel illetve, kifejezve ezzel, hogy nem lebecsülendő ellenfél.

- Ez a hatalom gonoszsággal párosul minden esetben, amelynek konkrét megnyilvánulása a történelmünkben folyamatosan jelenlevő erőszak, illetve pusztítás. Szemléletesen ír a Szentírás Sátán egyre fokozódó haragjáról: „*Jaj a föld és a tenger lakosainak, mert leszállott az ördög tihozzátok, nagy ha-*

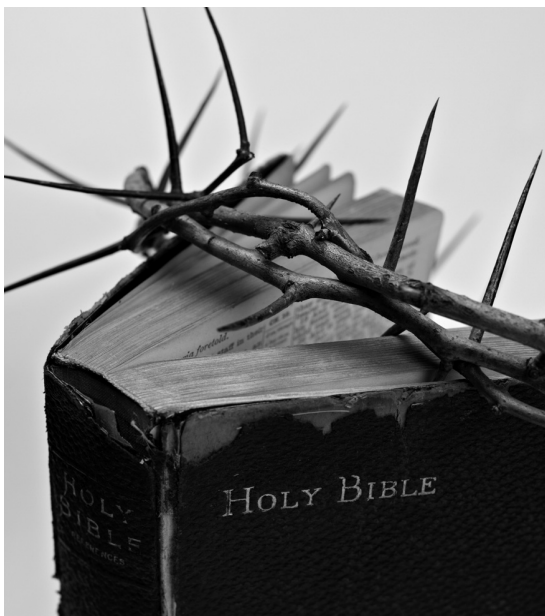
raggal teljes, úgymint, aki tudja, hogy kevés ideje van.” (Jel 12,12) Pál „fejedelemségekről”, „hatalmasságokról”, „ez élet sötétségének világbíróiról” és „a gonoszság lelkeiről” beszél: mindez azt a benyomást kelti, mintha Sátán is fontosnak tartaná a szervezettséget. Lehet, hogy vezetőket nevez ki, csoportokba rendezi és folyamatosan képezi katonáit, mint egy földi hadvezér? Jelenések könyve szerint Sátán a maga oldalára tudta állítani az angyalok egyharmad részét (vö. Jel 12,4), ami – ha csak a felbecsülhetetlen létszámra gondolunk – szükségessé tette valamilyen hierarchia bevezetését.

Ennek leírásnak a keretében figyelmeztet Pál: a mi tusakodásunk soha nem fizikai jellegű, nem „test és vér ellen” irányul. Semmilyen „szent háború”, az „eretnekek” megbüntetésére irányuló erőfeszítés nem igazolható a Bibliából. Az igazi ellenségünk az ördög, és soha nem emberek, még akkor sem, ha az ördög eszközeivé válnak. Viszonyuljunk szánsalommal és megmentő szeretettel hozzájuk, folyamatosan imádkozva értük.

Az ellenség ereje és szervezettsége a saját felkészültségünk vizsgálatára kell hogy ösztönözzön bennünket. Hogyan készít fel bennünket Isten a küzdelemre? Először is példaadással: Isten maga is küzd, Jézus földi életében is állandóan szemben állt Sátánnal. Jézus megkísértése, gyógyításai, farizeusokkal folytatott beszélgetései ebbe a küzdelembe engednek bepillantást. Emellett Isten az ő „hatalmas erejét” kínálja fel számunkra, így erősítve meg bennünket. Isten „felöltöztet” fegyvereivel, „felfegyverez”, „hadba hív”, hogy a győzelmében is részesüljünk. A küzdelmet vállalóknak szól csak az ígéret: „*Aki győz, megadom annak, hogy az én királyi székemben üljön velem...*” (Jel 3,21)

Pál hangsúlyozza: csak akkor győzhetünk, ha „minden fegyvert” (11. és 13. versek) felvesszünk, így állhatunk meg az ördög „minden ravaszságával” szemben. Pál ezután egy római katona fegyverzetét állítja elénk példaként. Ezeknek a fegyvereknek a szakszerű használata tette eredményessé a római hadsereget. Ennek mintájára Pál hat részből álló „lelki fegyverzetet” mutat be számunkra:

1. FEGYVER: „*az igazlelkűség öve*” (gör. *alétheia* – igazság). A római katona számára fontos eszköz volt az öv, ez fogta össze a felszerelését, erre akasztotta kardját. Nekünk az isteni igazsággal kell magunkat

felöveznünk, és ez mindig a legelső lépés a „felfegyverkezésben”. „*Igazság által leszel erős*” – mondta Ésaías próféta (54,14). Jézus így határozta meg az igazságot: „*Szenteld meg őket a te igazságoddal, a te Igéd igazság.*” (Jn 17,17) Az Ige befogadása helyes erkölcsi mércét alakít ki bennünk, irányt szab cselekedeteinknek, segít az igazságos ítéletalkotásban. Ennek az igazságnak megértése és elfogadása biztosítja a tiszta, tévedésmentes tanítást egy keresztény közösségben.

2. FEGYVER: „*felöltöztén az igazságnak mellvasába*” (gör. *dikaioszüné* – igazság mint jellemtulajdonosság, igaz jellem). A mellvért a mellkas létfontosságú szerveit védte, nekünk az „igazság mellvértjét” kell magunkra akasztanunk. Nem nyújt tehát kellő védelmet az igazságnak az előző formája, ha nem válik gyakorlattá az életünkben. Az igazság elméleti megértése a jellem „igazságához”, vagyis tiszta, krisztusi jellemhez kell hogy vezessen. A jellem a szokásaink összességét jelenti, ami kemény páncélként véd bennünket a gonosszal szemben. A hosszú évek alatt megszilárdult jellemet nem egykönnyen lehet kikezdeni: erre nézve példák sokaságát találjuk a Bibliában. Ilyen jellemmel volt felvértezve Ábrahám, József, Mózes, Dávid, Pál apostol.

3. FEGYVER: „*felsaruzván lábaitokat a békeesség evangéliumának készségével.*” A római hadsereg sikeréhez nem kis mértékben járult hozzá a strapabíró børsaru alkalmazása. Ez mozgékonyt és gyorsaságot biztosított, tekintetbe véve, hogy a katonák többsége gyalog közlekedett. Ehhez hasonlóan „nekünk is fel kell saruznunk lábainkat”. A saru az evangéliumhirdetésre való hajlandóságot és felkészültséget jelenti: küldetésünk végzése, a lélekmentés szolgálata is jelentős fegyver a keresztény ember számára. Nem elég tehát ismerni az evangéliumot, azt el is kell vinni másokhoz. Ehhez kell az állandóan mozgásban lévő, felsaruzott láb. Sok helyen utal erre a Szentírás: „*Elmenvén széles e világra...*” (Mk 16,15); „*Krisztusért járván követségben...*” (2Kor 5,20); „*Mily szépek az örömondóknak lábai...*” (Ésa 52,7) Ahogy az egy helyben állás veszélyes a földi háborúban is, nekünk szintén mozgásban kell lennünk, folyamatosan tevékenykednünk kell az evangéliumhirdetés szolgálatában, különben könnyen Sátán célpontjává válhatunk.

4. FEGYVER: „*a hitnek pajzsa, amellyel ama gonosznak minden tüzes nyilát megolthatjátok.*” A rómaiak nagy méretű pajzsokat alkalmaztak, amely védelmet nyújtott a nyílzáporban is. Pál szerint a hit is védelmi eszköz: „Sátán tüzes nyilaitól” véd bennünket. Ezek a „nyilak” sokfélék lehetnek: zaklatások, vádak, kritikák, bántalmazások, betegségek, balesetek – hogy csak néhányat említsünk Sátán kimeríthetetlen eszköztárából. Ezeket csak hit által emelkedhetünk felül. A hit megingathatatlan bizalmat jelent Isten iránt, olyan ragaszkodást, ami akkor sem gyengül, ha körülmények nagyon kedvezőtlenekké válnak. A „hit pajzsát” felvéve ránk is igaz lesz Pál kijelentése: „*Mindenütt nyomorgattatunk, de meg nem szorítottunk, kétségesskedünk, de nem esünk kétségbe, üldöztetünk, de el nem hagyatunk; tiportatunk, de el nem veszünk.*” (2Kor 4,8–9)

5. FEGYVER: „*az üdvösség sisakja.*” A sisak ismeretőjelként, díszként is szolgált, de legfontosabb szerepe a fej védelme volt. Ugyanígy az üdvösség, az Isten országába való belépés reménysége a keresztény ismertetőjele, megszépíti életét a próbatételek közepette is, és nem utolsósorban védi a gondolkodását a környező rossz hatásoktól. Milyen fontos tehát, hogy sokat gondolkodjunk az Isten országáról. Megfontolandó Ellen G. White tanácsa: „*Az eljövendő világ látomása egyensúlyozza ki az elménket, hogy a látható dolgok ne befolyásolják érzelmeinket, és ne feledjük el, hogy a világ megváltója megfizethetetlen áron váltott meg.*” (*The Signs of the Times*, 1893. június 26.)

6. FEGYVER: „*a Lélek kardja, ami az Isten beszéde.*” Az eddig felsorolt fegyverek a védelmünket szolgálják. A kardot azonban nemcsak a védekezés, hanem a támadás eszközeként is használták a közelharcban. Bár a Biblia elítéli az erőszakot, a Jóisten saját beszédeivel mégis „támadófegyvert” ad a kezünkbe. Helyénvaló a Biblia érveit használni a meggyőzés eszközeként, bölcsen forgatva, ezzel a „karddal” tudjuk kiszabadítani az embereket Sátán fogásából. A Biblia gondolatai, szavai mindig választást elé állítanak bennünket, és ha megsebeznek is néha, ez a gyógyulásunkat szolgálja: „*Mert az Istennek beszéde élő és ható, és élesebb minden kétélű fegyvernél, és elhat a szívnek és léleknek, és ízeknek és ve-lőknek megoszlásáig...*” (Zsid 4,14) A világunkban

terjedő hazugságok is késztesse nek bennünket még intenzívebb „támadóhadjáratra”.

Természetünk szerint sokan békére, nyugalomra vágyunk, de ez alól a háború alól senki számára sincs kibúvó. Emlékezzünk Jézus szavaira: „Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy fegyvert.” Győzni a bűneink felett, célhoz érni, üdvözülni csak kemény, megfeszített küzdelem árán lehet. „Sok háborúságon át kell nekünk az Isten országába bemennünk” – mondta Pál bátorításul Az apostolok cselekedeteiben (14,22). Isten műve a földön csak súlyos áldozatok és vérveszteségek árán juthat győzelemre. Ne tekintsünk azonban visolyogva minderre: a Szentírás *nemes és szép harc-ként* mutatja be a keresztény élet küzdelmeit. Ragadjunk meg és használjuk az összes felkínált fegyvert, hisz ha csak egy is hiányzik az eszköztárunkból, már veszélyben vagyunk. Legyünk hálásak Istennek azért, hogy gondoskodott a védelmükről egy egyre ellenségesebbé váló világban, és hogy a győzelem eléréséhez is minden segítséget meg fog adni.

Somogyi Lehel

Albrecht Dürer: Krisztus a hét gyertyatartó között jár

„Végezetre, atyámfiai, legyetek erősek az Úrban és az ő hatalmas erejében. Öltözzétek föl az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszágával szemben. Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak. Annakokáért vegyétek föl az Istennek minden fegyverét, hogy ellenállhassatok ama gonosz napon, és mindeneket elvégezvén megállhassatok. Álljatok hát elő, körülövezvén derekatokat igazlelkűséggel, és felöltöztvén az igazságnak mellvasába, és felsaruzván lábaitokat a békesség evangéliumának készségével. Mindezekhez fölvevén a hitnek pajzsát, amellyel ama gonosznak minden tüzes nyilát megolthatjátok. Az üdvösség sisakját is fölvegyétek, és a Léleknek kardját, amely az Isten beszéde.” (Eféz 6,10–17)

A Bizonyágtételeket olvasva

A keresztény élet

A keresztény élet több, mint ahogy sokan gondolják. Nem csupán szelídségből, türelemből, alázatosságból és kedvességből áll. Ezek az erények fontosak, de szükség van bátorságra, erőfeszítésre, határozottságra és kitartásra is. Az az út, amelyet Krisztus mutat, a keskeny út, az önmegtagadás ösvénye. Erre az útra csak erős jellemű, határozott emberek tudnak rálépni, és nehézségek, csüggesztő körülmények ellenére is csak előre menni.

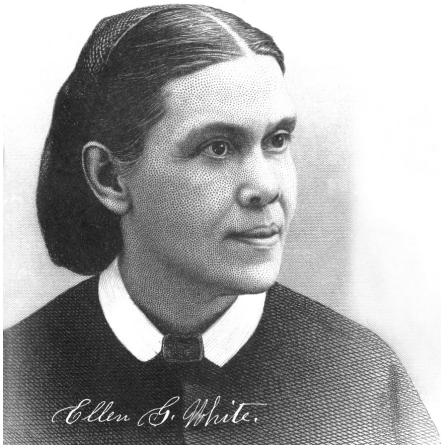
Kitartó emberekre van szükség, olyan emberekre, akik nem várnak arra, hogy útjuk simára legyen gyalulva, és hogy minden akadály leomoljék. Egyesek (...) gyengék, elpuhultak, lankadtak és könnyen elcsüggednek. Nincs bennük semmi lendület. Nincsenek meg bennük azok a pozitív jellemvonások, amelyek határozott cselekvésre ösztönöznek – az a lelkiület és energia, amely lelkesedést ébreszt! A sikerhez bátorság és kitartás kell, nemcsak a passzív, de az aktív erények művelése is.

(A gyógyítás szolgálata – Isten szolgájának szükséglete.)

Időszerű gondolatok

SZÁZ ÉV TELT EL ELLEN GOULD WHITE HALÁLA ÓTA

Ellen G. White (1827–1915)

Néhány hónappal 88. életévének betöltése előtt, Isten művében végzett 70 év szolgálat után, 1915. július 16-án hunyt el Ellen Gould White. „Halála olyan csendes volt – írta fia, William White –, mint mikor egy gyertya lángja kialszik.”

„Nincs próféta tisztesség nélkül, hanem csak az ő házában és házában” – mondta Jézus a názáretieknek, akik között élete első harminc évét töltötte (Mt 13,57). Érvényes ez Ellen White-ra, az adventnép nagy tanítójára és nevelőjére vonatkozóan is, aki a közösség hitvallása szerint a próféta-ság lelki ajándékát kapta?

Az evangélikus teológiai egyetemen töltött éveim alatt az egyik professzor mindig elmondta nekem, ha valamelyik külföldi lapban olvasott valamit az adventistákról. Kedves gesztus volt ez tőle. Egyszer arról számolt be, amit a finn evangélikus egyház lapjában olvasott: Egy adventista doktori disszertációt írt Ellen G. White életéről és munkásságáról. Dolgozatának védeése nyilvános alkalmon történt a Helsinkiben működő evangélikus teológiai egyetemen. Ez volt a visszhangja: „Próféta élt és működött a mi időnkben, modern világunkban, mi pedig még csak

nem is tudtunk róla.” Évekkel ezelőtt egy közösségi alkalmon elmondtam ezt. Valaki a hallgatóságból, akinek ismerőse volt Finnországban, felfigyelt erre. Megkérte ott élő barátját, járjon utána a dolognak. Az ismerőse megszerezte a disszertációt, és elküldte Magyarországra fénymásolatban. Aki megkapta, továbbította nekem, mostanáig nálam van, sajnos ma is lefordíthatatlanul.

Nagy hatása volt tehát evangélikus környezetben is az Ellen G. White-ról írt, alaposan dokumentált tanulmánynak. Vajon mi az adventmozgalomban megbecsüljük azt a segítséget, amit szolgálata által Isten adott? Megfelel-e a személyére vonatkozó „hivatalos” állásfoglalásnak az, ahogyan – a közösség és annak tagjai egyenként – munkásságához, irodalmához viszonyulunk a gyakorlatban?

Mit vallott Ellen G. White a maga szolgálatáról?

Tagadni nem tagadta, de soha nem hangoztatta, hogy ő próféta. Saját szavait idézem: „Fiatalkoromban többször megkérdezték: Próféta vagy? Mindig azt válaszoltam, hogy az Úr hírnöke vagyok. Tudom, hogy sokan prófétának neveznek, de én nem tartottam igényt erre a címre... Hogy miért nem állítottam, hogy próféta vagyok? – Mert napjainkban sokan, akik nagy bátorsággal prófétáknak vallják magukat, a Krisztus ügyének gyalázói... [Másrészt] munkám annyira sokrétű, hogy nem nevezhetem magam másként, mint küldöttnek, akit az Úr hívott el, hogy népéhez szóló üzenetét hordozzam, és mindazon munkát végezzem, amit Ő kijelöl számomra.”¹

A próféta „megvizsgálása” hitbeli kötelesség

A Szentírás erőteljes szavakkal szól arról, hogy a prófétákat „meg kell vizsgálni”, mindenkinek személyes

¹ Szemelvények Ellen G. White írásából, I. köt., Advent Kiadó, Budapest, 1999, 30., 32. o.

meggyőződést kell szereznie arról, hogy hiteles vagy hamis próféták, mert ennek igen nagy a tétje: „*Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem próbáljátok meg a lelkeket, hogy Istentől vannak-e, mert sok hamis próféta jött ki e világra.*” (1Jn 4,1)

Alapkérdések tisztázása

A vizsgálat során először is alapfogalmak és alapkérdések tisztázására van szükség. A próféta lelki ajándéka kiemelkedő ajándék, csak az apostolság – mint nagyon sokoldalú, szinte az összes többi lelki ajándékot is magában foglaló megbízatás – előzi meg a Pál apostol leveleiben foglalt felsorolásokban. Ha a *próféta* szót halljuk, az ószövetségi próféták jutnak eszünkbe. Szűkebb értelemben ugyanis az ószövetségi prófétákat jelöljük ezzel szóval, akiknél az egész életüket betöltő hivatás volt, hogy Isten üzenetét tolmácsolják, képviseljék, mint prédikátorok, lelkigondozók, a király és a nemzet tanácsadói.

A próféta lelki ajándéka azonban elsősorban az Isten és az emberek közötti üzenetközvetítői megbízatást jelenti. A próféta más halandóknál közvetlenebb módon kerül kapcsolatba a mennellyel. Isten szól hozzá prófétai álom vagy látomás által (4Móz 12,6), és megbízza üzenete továbbításával. Ebben az értelemben mindenki próféta, aki ilyen közvetlen kinyilatkoztatást kap, valamint utasítást arra, hogy tanúskodjék a látott és hallott dolgokról.

Az apostoli korban is voltak a fogalom elsődleges értelmé szerinti próféták – férfiak és nők egyaránt (lásd Ap csel 11,27–28; 21,9–11). Mindenekelőtt pedig nem szabad elfelejteni, hogy az újszövetségi korban próféta volt Pál és János apostol is, hiszen az Úr szólott hozzájuk látomásban (lásd 2Kor 12,1–4; Jel 1,1–3). Jelenések könyve első soraiban olvassuk, hogy „a prófétálás beszédeit” tartalmazza e könyv.

Tévedés tehát úgy értelmezni Mt 11,13-at és Zsid 1,1-et, hogy ezek az igék a próféta megszűnését jelentik be a Krisztus utáni időkben. Ezekben az igékben csupán az ószövetségi prófétai tisztség korszakának lezárulásáról van szó. Maga a próféta lelki ajándéka azonban megmarad az újszövetségi korban is, és megnyilatkozhat bármikor, bárki által, Isten akarata szerint.

Sokan azt gondolják, hogy minden prófétai beszéd vagy írás arra tart igényt vagy úgy kell rá tekinteni, mint amely a bibliai kinyilatkoztatás része,

illetve kiegészítése. Ez azonban félreértés. Isten „*sok rendben és sokféleképpen szól... a próféták által*” (Zsid1,1). A múltban is voltak olyan próféták, akikre nem egyetemes érvényű, azaz nem minden kornak és minden embernek szóló üzenetet bízott Isten, noha ugyanolyan hiteles próféták voltak, mint társaik, vagyis valóban az Úr szólott hozzájuk, Ő bízott rájuk üzenetet. Megbízatásuk azonban csak egy népre, nemzedékre vagy egyes személyekre vonatkozott. Ezért üzenetük sokszor meg sem lett örökítve, hanem csak élő szóban hangzott el és töltötte be a küldetését, vagy leíratott ugyan, de nem lett a Biblia részévé. Ilyen próféták voltak az ó- és újszövetségi időkben: Nátán, Gád, Jásár, Hulda, Agabus stb. És volt ilyen jellegű próféciája és írása olyan nagy prófétáknak is, mint Illés és Pál apostol (2Kron 21,12; Kol 4,16). Illés próféta Izráel királyához írt levele és Pál apostolnak a laodiceai gyülekezethez írt levele sem került bele a bibliai iratgyűjteménybe, sőt fenn sem maradt, mert bár hiteles, de nem egyetemes érvényű üzenetet tartalmazott.

A Bibliába csak a minden embernek és kornak szóló, átfogó, mindenkor mértékül szolgáló kinyilatkoztatások kerültek. A Biblia iratgyűjteménye különleges, egyedülálló és mindenekfelett való prófétai kinyilatkoztatás, amellyel nem áll egy szinten a többi prófétai kinyilatkoztatás, noha ezek ugyanúgy Istentől való, hiteles és szükséges üzenetek a maguk korában és helyén.

Az Ellen G. White által közvetített üzenetek sem a bibliai kinyilatkoztatások „rendjébe” vagy csoportjába tartozó prófétai üzenetek. Női mivolta sem zárja ki azt, hogy hiteles próféta lehetett. Mint láttuk, az ó- és újszövetségi időkben egyaránt voltak hiteles próféták, a bibliai szerzőkön kívül is, és közöttük számos nő: Debora, Ésaías próféta felesége, Hulda, Fülöp evangélista lányai.

A hitelesség négy próbaköve

A Szentírás megadja azokat az alapszemponokat, amelyekkel szembeállítva egy próféta hiteles vagy hiteltelen volta megállapítható.

1. Az első ezek közül: „*Ha pedig azt mondod szívedben: miképpen ismerhetjük meg az igét, amelyet nem mondott az Úr? Ha a próféta az Úr nevében szól, és nem lesz meg, nem teljesedik be a dolog, ez az a szó, amelyet nem az Úr szólott, elbizakodottságból mondta*

azt a próféta, ne félj attól.” (5Móz 18,21–22) Mit mondhatunk, ha Ellen G. White írásait – száz év távlatából – megvizsgáljuk ebből a szempontból? Találunk-e az általa hátrahagyott több tízezer oldalon akárcsak egyetlen olyan kijelentést is, ami nem teljesedett be, amit a halála óta eltelt száz év nem igazolt?

Két példát említek csupán: Több mint száz évvel ezelőtt, 1888-ban jelent meg *A nagy küzdelem* című könyve. Ebben a könyvben, „A közelgő küzdelem” című fejezetben olvasható a következő mondat: „Katólikusok, protestánsok és a világ fiai egyaránt elfogadják a kegyesség látszatát, a kegyesség ereje nélkül, és ebben a szövetségben a világot megtérítő, régóta várt millennium nagyszerű mozgalmának kezdetét látják.” Amikor Ellen G. White ezt leírta, ökumenikus mozgalomnak vagy a szekularizált, világi államok egyházakkal való szövetkezésének híre-pora sem volt. Akkor ez a mondat még teljességgel valószínűtlennek tűnt. Ma sem érte még el teljes beteljesedését, az azonban mindenkinek nyilvánvaló, aki csak kicsit is tájékozódik a jelenlegi történelmi folyamatok felől, hogy azok errefelé tartanak.

A másik példa az adventmozgalom történetével kapcsolatos. Arra utalok, amit Ellen White 1904-ben az ómega válságról írt, annak jellegzetes kifejezéseire, amelyeket csak ma értünk igazán: „Isten Igéjét figyelmen kívül hagyó tévtanítások jönnek majd közénk minden oldalról... Az ómega válság el fog jönni... Az ómega kifejezetten meghökentető lesz... Remegtem népünk tagjaiért... Vallásunk megváltozna. Hamisnak tartanák meghatározó alapelveinket, amelyek az elmúlt ötven évben a művet meghatározták.”²

2. A második próbakő, amivel megvizsgálandó egy próféta: „A törvényre³ és a bizonyágtételre hallgassatok, ha nem ekként szólnak, akkor azok, akiknek nincs hajnaluk.” (Ésa 8,20) Eszerint, ha egy próféta nem a „törvénnyel”,⁴ azaz a Szentírással összhangban szól, akkor nincs Istentől való világossága. Ellen White így írt a Szentírás és a saját bizonyágtételeinek egymáshoz való viszonyáról: „Ha tanulmányoztátok volna Isten szavát azzal a vággyal, hogy

elérjétek a Biblia mértéké, és keresztény tökéletességre tegyetek szert, akkor nem lett volna szükség a bizonyágtételekre. De mert elhanyagoltátok Isten ihletett könyvét, ezért Ő egyszerű, közvetlen bizonyágtételekkel akart elérni benneteket. A bizonyágtételek célja nem az, hogy lekicsinyeljék Isten Szavát, hanem hogy felmagasztalják. Céljuk a Bibliához vonni gondolatainkat, hogy az igazság egyszerű szépsége mindenkit mélyen befolyásoljon. Az emberek kevés figyelmet szentelnek a Bibliának, ezért az Úr adott egy kisebb világosságot, hogy férfiakat és nőket a nagyobb világossághoz vezessen.”⁵

Bárki megfigyelheti, ha olvassa például a *Pátriárkák és próféták* vagy a *Jézus élete* című könyveket, találkozik-e a szerző saját gondolataival, egyáltalán ráterelődik-e figyelme a könyv írójára? Nem sokkal inkább azt tapasztalja-e, hogy minden sor a Szentíráshoz vonzza őt, és neki abban az élményben van része, hogy mintegy kinyílik a Biblia, feltárul előtte az, ami benne foglaltatik.

3. A harmadik próbakő a próféta megvizsgálásánál a következő: „Erről ismeritek meg az Isten Lelkét: valamely lélek Jézust testben megjelent Krisztusnak [Messiásnak]⁶ vallja, az Istentől van.” (1Jn 4,2) Jézus Krisztus testteléről és egész megváltó művéről következetes, pontos kifejezésekkel tanítani, a homályos kérdéseket is világossá tenni, amennyire csak az ember korlátozott megértése mellett ez lehetséges – ez az igaz próféta ismertetőjele. Ellen G. White *Krisztushoz vezető lépések; Jézus élete; Gondolatok a Hegyi beszédről; Krisztus példázatai* című könyvei messzemenően megfelelnek ennek a kívánalomnak, de egyéb írásai is Krisztus-középpontúak. A megváltás művével kapcsolatos könyvei, kijelentései szinte felülmúlhatatlan világossággal és szépséggel szólnak a megváltás titkáról.

4. A negyedik próbakő, amivel meg kell vizsgálni, hogy vajon hitelesnek fogadható-e el egy próféta bizonyágtétele, Jézus Hegyi beszédben elhangzott tanítása szerint a következő: „Gyümölcsöikről ismerjétek meg őket... minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a romlott fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem teremhet a jó fa rossz gyümölcsöt, romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt.” (Mt 7,16–18) Jézus arra utalt e kijelentéseivel, hogy ha valakiben Isten Lelke la-

2 *Selected Messages/Szemelvények Ellen G. White írásaiból*, I. köt., 188., 190., 193–194. o.

3 Pontosított fordítás szerint. Az eredeti szövegben a *tóra* héber szó található ezen a helyen, ami törvényt jelent.

4 A törvény szó a prófétai írásokat is jelöli a Szentírásban, tehát az írott kinyilatkoztatásra utal. Jézus például így kérdezett rá egy zsol-tárigéire is: „Nincs-e megírva a ti törvényetekben?” (Jn 10,34)

5 Ellen G. White: *Bizonyágtételek*, V. köt., A bizonyágtételek jellege és hatása c. fejj.; *Colporteur Ministry*, 125. o.

6 A görög *Krisztosz* szó jelentése: *Felkent, Messiás*.

kik, ha Ő szól általa, akkor lehetetlen, hogy ne jelenjen meg életében, jellemében az egyedülálló, szépséges krisztusi jellemvonások. (A Lélek gyümölcsének felsorolását lásd Gal 5,22-ben.) Ha viszont nincs köze Isten Szentlelkéhez, semmiképpen nem lelhetőek fel ezek a „gyümölcsök” karakterében és szolgálatában, mert Sátán nem tudja hamisítani ezeket.

Évtizedek óta van módomban megfigyelni, hogy azoknak a testvéreinknek az életében, akik szorgalmasan olvassák ezeket a könyveket, szemmel látható a lelki, jellembeli növekedés. Nem ingadoznak, nem botránkoznak, hanem másokat bátorítanak, másokért dolgoznak, és nincsenek kételyeik Ellen White írásainak a forrását illetően, mert tapasztalják annak jellemformáló erejét. Meglátszik rajtuk az a „műveltség”, amiben a White-irodalom szorgalmas olvasása részesítette őket.

Ellen G. White utolsó kijelentései halála előtt

Mivel Ellen White halálának az évfordulójáról emlékezünk meg, érdemes felidézni, hogy melyek voltak az utolsó kijelentései, meghagyatkozásai halála előtt, amit a körülötte lévők feljegyeztek, megörökítettek. A Spalding–Magan-gyűjteményben megtaláljuk Ellen G. White utolsó megnyilatkozásainak a dokumentálását. Kiemelünk néhány lényeges gondolatot ezekből:

„Vannak létfontosságú könyvek, amelyeket ifjúságunk nem vesz kézbe. Mellőzik ezeket, mert nem érdekfeszítők, mint a könnyebb fajsúlyú írások... Olyan könyveket válogassunk össze számukra, melyek a tiszta, igaz, egyenes életre bátorítanak, és az ige megnyitására készítetik őket. Az Úr már a múltban felhívta erre a figyelmet, ezért elétek tárom, és ismét leszögezem: Nem engedhetjük meg magunknak, hogy értéktelen olvasnivalót adjunk a fiatalok kezébe... Felelősnek érzem magam ezekért, mert tudom, hogy ez elhanyagolt terület...”⁷

Személyes helyzetére vonatkozóan ezt mondta: „Nagyon gyöngé vagyok. Tudom, hogy ez az utolsó betegségem. Mégsem aggaszt a halál gondolata. Az Üdvözítő... mindvégig a barátom volt, megtartott betegségben, egészségben.”⁸

7 I. m., Egervári Dezső kiadása, 2003, 417–418. o.

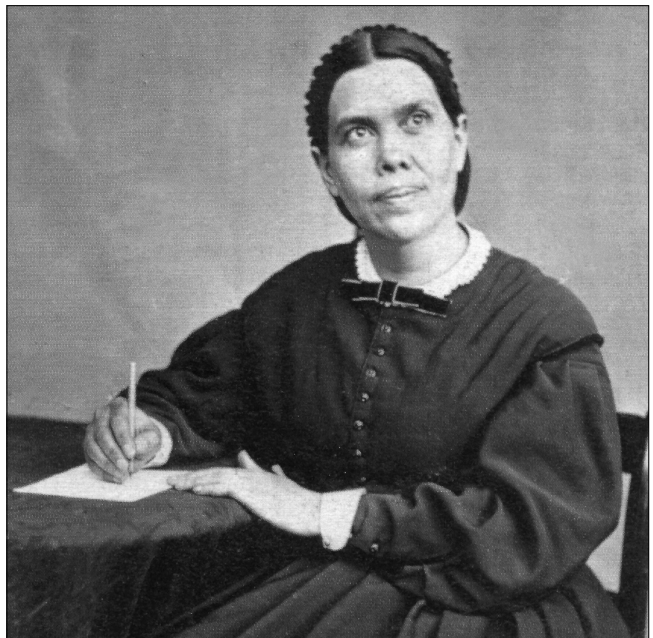
8 I. m., 419. o.

Még egy figyelemre méltó megjegyzését idézzük: „Fáj a könnyen vevés, a komolytalanság, mindenütt ott látom. Népünk keressen mélyebb komolyságot, mielőtt Isten hatalmas nagyobb megnyilvánulásainak lehetnének tanúi... Mily nagy szükségünk van a Szentlélek nagyobb mértékére!”⁹

Nekünk is szól az igei felhívás: „Halljátok meg szómat, Júda és Jeruzsálem lakói! Bízatok az Úrban, a ti Istenetekben, és megerősítettetek, bízatok az ő prófétaiban, és szerencsések lesztek.” (2Krón 20,20)

Vankó Zsuzsa

9 I. m., 420. o.

Ellen G. White és Battle Creek-i háza

Hit általi megigazulás

„A TI FUTÁSTOK NE TÉLEN LEGYEN, SE SZOMBATNAPON”

A címet olvasva Jézus tanítványainak szóló figyelmeztetése jut eszünkbe, amely visszajövetelét megelőzően bír majd jelentőséggel számukra. Megváltónk figyelmeztette követőit, imádkozzanak azért, hogy népe ellenségeitől való menekülése ne a heti nyugalomnapra vagy a hideg téli napokra essen, így elkerülhessék, hogy a nehéz téli körülmények között életüket kelljen menteni vagy elessenek a szombat áldásaitól. De vajon nincs-e átvitt értelmű jelentése itt is Jézus szavainak, ahogy ez egész beszédén végigvonul? Hiszen nem csak itt jellemző a Bibliára, hogy valamely jövőben bekövetkező eseményt valamilyen korabeli történet alapján értet meg vagy mutat be. Gondoljunk csak arra, hogyan tette világossá Ábrahámnak Izsák feláldozását kérve az Ő „kimondhatatlan áldozatát”. Az átvitt értelmű jelentés megtalálásához először is azt nézzük meg, milyen értelemben használja a Biblia a futás szót. Ehhez szolgáljon bevezetésül egy máig fennmaradt nevezetes futás története.

esett össze. A hír lelkileg minden bizonnyal megerősítette az athéni polgárokat, és nem rettegtek volna szembeszállni az ismét támadó, egyszer már megfutamodott ellenséggel. Erre azonban nem volt szükség, mert nem sokkal a perzsák megérkezése után Miltiadész seregei is feltűntek a város alatt. Ez elég volt az ellenséges hadvezérnek arra, hogy hajóit ne Athén, hanem Perzsia felé irányítsa.

Keresztelő János futása

A mintegy 2500 éves világi történet után időben visszafelé haladva, nézzünk bibliai futásokat is. Legtöbbünknek először Pál apostol juthat eszébe a futással kapcsolatban, hiszen ő többször használja

Pheidippidész futása

Bizonyára emlékszünk még történelmi tanulmányainkból a marathóni csatára, amelynek emlékezete máig fennmaradt a maratoni futásban. De mi is történt az ókori Görögországban, Marathón falu síkságán?

A korabeli nagyhatalom hadihajói a marathóni síkságnál szálltak partra, hogy onnan Athén ellen vonuljon a perzsa sereg elégtételt szerezni a korábban elszenvedett vereséért. A görögök fiatal „sztratégusza”, Miltiadész, aki a perzsák harcmódorát jól ismerte, azonban meghátrálásra kényszerítette a jelentős túlerőben lévő támadókat.

Ekkor a perzsa hadvezér a hajókra visszamenekült, de még mindig jelentős számban megmaradt seregét Athén felé irányította. Abban reménykedett, hogy hajókon hamarabb érnek a védtelenül maradt városba, mint a győztes görög sereg a szárazföldön. Miltiadész azonban számított erre az eshetőségre is. Pheidippidész nevű harcosát Athénba küldte, hogy vigye el a győzelem hírért a városban maradotoknak, amíg ők az elesetteket eltemetik. A városban feszülten várakozó tömeghez időben eljutott a győzelem megnyugtató híre. Pheidippidész az agorára érkezve csak annyit tudott mondani, hogy győztünk, és holtan

Kovács Mária: Keresztelő János

hasonlatként a futóverseny képét a keresztény ember erőfeszítéseire, küzdelmeire vonatkoztatva. Keresztelő Jánossal kapcsolatban is Pál használja a futás szót, amikor Antióchiában prédikál. Így szól Jézus útkészítőjéről: „...János az Ő eljövetele előtt a megtérésnek keresztiségét prédikálta Izráel egész népének. És mikor János be akarta végezni az ő tisztét...” (Ap csel 13,24–25) Károli itt a tisztét szóval fordítja a görög „dromosz” szót, amelynek jelentése „futás, futópálya versenypálya”. A maga „tisztére” is többször használja az apostol a futás szót.

Mi volt tehát Keresztelő János tiszte, vagy másképpen, mi volt az ő futása? Születése előtt Gábrriel így tudatta ezt apjával: „...az Izráel fiai közül sokakat megtérít az Úrhoz, az ő Istenükhöz. És Ő előtt fog járni az Illés lelkével és erejével, hogy az atyák szívét a fiakhoz térítse, és az engedetleneket az

Lucas Cranach: Pál apostol

igazak bölcsességére, hogy készít-sen az Úrnak tökéletes népet.” (Lk 1,16–17)

Az Istentől kapott megbízatást Zakariás is jól megértette, amit jól mutat fia születésekor elhangzott éneke (Lk 1,67–79). Ezt adta tovább fiának, aki Jézus előfutáraként tevékenykedett, így töltve be „az ő tisztét”, hogy Jézus növekedni tudjon, ő pedig alábbszálljon. Szolgálatá végén, amikor börtönbe került, elbizonytalanodott ugyan küldetését illetően, de Jézus megerősítette őt.

Pál apostol futása

Keresztelő Jánossal ellentétben Pál apostol nem bizonytalanodik el szolgálata végén, hiszen őt maga a futását beteljesítő Megváltó bízta meg. Római fogságából az ismert szavakkal bátorítja fiatal tanítványát: „Mert én immár megáldoztatam, és az én elköltözésem ideje beállott. Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: Végezetre elértettem nékem az igazság koronája, amelyet megad nékem az Úr amnapon, az igaz Bíró; nemcsak nékem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését.” (2Tim 4,6–8)

Mi volt Pál futása vagy „tiszte”? Itt is, mint Zakariás esetében, megtalálhatjuk a mennyei megbízatást és a megértés visszaigazolását is. A nevezetes damaszkuszi úton való találkozás után Jézus ezt a megbízatást közvetíti Pálnak: „Mondta pedig néki [Ananiásnak] az Úr: Eredj el, mert ő nékem választott edényem, hogy hordozza az én nevemet a pogányok és királyok és Izráel fiai előtt.” (Ap csel 9,15) Az apostol megértette, elfo-

gadta, és törekedett is betölteni ezt a megbízatást. Erről tanúskodnak szavai, amelyek utolsó misszióútja során, az efézusi gyülekezet véneitől búcsúzva hangzottak el: „De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csak-hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.” (Ap csel 20,24)

Keresztelő János és Pál apostol példája alapján láthatjuk, hogy a Biblia a futás szót az Istentől kapott megbízatásra használja, melynek során betölthetjük Isten megváltási művében a nekünk szóló feladatokat. Más szavakkal úgy is összegezzhetjük mindezt: „Mert az Ő alkotása vagyunk, teremtetvén Átala a Krisztus Jézusban jó cselekedetekre, amelyeket előre elkészített az Isten, **hogy azokban járjunk.**” (Eféz 2,10)

A mi futásunk

Mik tehát azok a jó cselekedetek, amiket az Isten előre elkészített azoknak, akiknek az Ő második eljövetelére kell felkészíteniük a világot? Ahogy születése bejelentésekor Keresztelő János apja megkapta fia megbízatását (Lk 1,16–17), Pál is megkapta újjászületésekor Isten megbízottjától (Ap csel 9,11.15). Az adventnép is megkapta születése bejelentésekor, igaz évszázadokkal előbb, de magától Jézustól, mi a megbízatása. Az adventnép futása az előbbi két feladatot foglalja magában. Keresztelő Jánosét, hogy Isten választott népe körében utat készítsen Jézus második eljöveteléhez (Mal 3,1; 4,5–6; vö. Mt 11,10–14), másrészt

Pál apostol megbízását, hogy bizonyoságot tegyen az evangéliumról (Jel 10,11; vö. Ap csel 9,15) azok között, akik még nem tartoznak Isten népéhez.

Jelentősége van a megbízások sorrendjének is, hiszen az evangélium elterjesztéséhez alkalmas emberekre van szükség. Keresztelő János szolgálatáról így szólt Malakiás próféciája: „...elküldöm az én követemet, és megtisztítja előttem az utat, és mindjárt eljön az ő templomába az Úr.” (Mal 3,1) Az Úr nyilván csak akkor tud eljönni templomába, ha az már készen van, felépült. Hogy kik által és hogyan épül ez a templom, arról Péter apostol ír. „Mivelhogy ízelletek, hogy jóságos az Úr. Akihez járulván mint élő, az emberektől ugyan megvetett, de az Istennél választott becses kőhöz, ti magatok is, mint élő kövek, épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá.” (1Pt 2,3–5) A templomépítés tehát azokkal kezdődik, akik megtapasztalták Isten jóságát, és törekszenek arra, hogy ők maguk is olyanná váljanak, mint Isten – „élő kövek” legyenek ők is.

Ezzel azonban még nincs kész az Úr temploma. A papok feladata nemcsak a beépülés, hanem a beépítés is. Péter apostol így folytatja a templomépítés leírását: „Ti pedig választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdesétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket.” (1Pt 2,9) A beépítés tehát úgy történik, hogy azok, akikre igaz: „ízlelteket, hogy jóságos az Úr”, elmennek másokhoz is bemutatni Isten jóságát. Ez a munka csak olyanokkal végezhető el, akik a sötétség-

ben képesek világítani, hogy kivessék onnan az Isten világosságát nem ismerőket.

Noé példájával szemléltethetjük egyszerűen az elmondottakat. A szabadulást biztosító bárka megépítéséhez szükség volt az Istennel járó Noéra, aki „igaz, tökéletes férfiú volt a vele egykorúak között” (1Móz 9,9). A bárka építése pedig az evangéliumhirdetés volt az özönvíz előtti, Istentől elhajolt emberiségnek.

A szombatnapi futás

Ha tehát az útkészítést és az evangélium hirdetését tekintjük futásnak, milyen összefüggésben lehet ez a szombattal? Pál apostol a zsidóknak a hit általi megigazulásról írva összeköti a teremést és az újjáteremtést: „Annakokáért megvan a szombatja az Isten népének. Mert aki bement az ő nyugalomába, az maga is megnyugodott cselekedeteitől, amiképpen Isten is a magáéitól. Igyekezzünk tehát bemenni abba a nyugalomba, hogy valaki a hitetlenségnek ugyanazon példájába ne essék.” (Zsid 4,9–11) Ahogyan a Föld teremése a szombatnappal zárult le, úgy újjáteremtése is a szombattal zárul. A Föld teremésekor, a nyugalomnap előtt Isten „igen jó” minősítéssel látta el a kész művet. A megváltás művének befejezésekor ez nyilván csak azokra vonatkozik, akik a szívükben helyet adtak Isten uralmának, akikre áll „az Isten országa tibenetek van” (Lk 17,21) igazsága.

Hogy alakul ki bennünk Isten országa? A fenti szakasz szerint úgy, hogy megnyugszunk a cselekedeteinktől. A hit általi megigazulást nehezen elfogadni akaró zsidók számára ezzel Pál azt akar-

ta tudatni, hogy azoktól a saját cselekedetektől kell megnyugodjanak, amelyekről úgy vélik, általuk üdvösséget nyerhetnek. Aki viszont hit által elfogadja, hogy Isten Jézus helyettes áldozata alapján igaznak nyilvánította, az elvégezve azokat a jó cselekedeteket – a hit cselekedeteit, melyeket „előre elkészített az Isten, hogy azokban járjunk”.

Péter apostol a „nyugalomba” való bemenetelt megelőző időről így ír: „Nem késik el az ígérettel az Úr, mint némelyek késedelemnek gondolják; hanem hosszan tűr éretünk, nem akarván, hogy némelyek elveszenek, hanem hogy mindenki megtérésre jusson.” (2Pt 3,9) Hozzáteszi azonban, hogy Isten késlekedését mi okozzuk, ha a megszentelődésünk nem halad előre. Megszentelődni pedig az Istentől készített jó cselekedetek végzése által tudunk (Eféz 2,10; vö. Jel 19,8). Isten hosszútűrése pedig rövidesen lezárul, amit Ő már meghatározott, és nem ezután dönt el. Jézus ugyanis arról beszélt, hogy az Atya „tud” erről a napról (Mt 24,36). Azt mondhatjuk tehát, hogy az üdvösségre éppúgy szükséges elkészülni a jó cselekedetek által, mint a heti nyugalomnapra hat napon át munkálkodva, „minden dolgunkat” elvégezve.

Noé példájára visszatérve láthatjuk, hogy az ő „futása” is időben behatárolt volt – a százhusz év kegyelmi idő állt rendelkezésre a bárka megépítésére. Manapság azonban egyáltalán nem természetes, hogy valaki hat vagy akár kevesebb napon át munkálkodni tud, mert sok embernek nincs munkahelye. De igaz lenne ez az Istentől készített jó cselekedetekre is? Mi teszi szükségessé az imát,

amit Jézus külön kiemel a szombatnapi futással kapcsolatban? Jézus a következő versben így indokolja az ima szükségességét: „Mert akkor nagy nyomorúság lesz, amilyen nem volt a világ kezdete óta mindez ideig, és nem is lesz soha.” (Mt 24,21) Megváltónk ezzel az eljövételét közvetlenül megelőző hét csapásra utalt, amikor már „senki sem munkálkodhatik” az „éjszaka” miatt (Jn 9,4; vö. 13,30).

A munkára alkalmas időben is fenyeget azonban több veszély, amely elterel minket a kötelességeink teljesítésétől. Lukács azt is feljegyzi még Jézus visszajövetelének jeleiről szóló beszédéből, hogy a korunkra jellemző két véglet – a gazdagság és a szegénység – is elvonhat minket kötelességünkől, ha nem kérünk segítséget. „Vigyázzatok magatokra, hogy valamikor meg ne nehezédjék a ti szívetek tobzódás, részegség és ez élet gondjai miatt, és váratlanul reátok ne jöjjön az a nap.” (Lk 21,34)

A részegség a gazdagsággal, a gondtalan jóléttel járhat együtt Isten népe soraiban is. Lesznek olyan szolgálói, akik úgy vélekednek, hogy „halogatja még az én uram a hazajövetelt” (Mt 24,48), ezért időlegesen elfogadják a hatalom által biztosított kedvezőbb feltételeket, amelyért súlyos árat kell majd fizetni, ha az állam benyújtja a számlát. A részegesek étlapján ugyanis olyan ételek és italok is szerepelnek, amelyek tisztátalanok. Minden bizonnyal kissé már elbódulva, nem törődnek azzal sem, hogy emiatt verik azokat a szolgatársaikat, akik nem akarnak részt venni ebben a kicsapongásban. Az sem tűnik fel már nekik, hogy szolgálókból kiszolgáltak lettek – nem eledelt adnak Isten háza

népének, hanem eledelt vesznek, azokkal együtt, akik nem tartoznak az Ő háza népéhez. Ez történt Nagy Konstantin idején is, amikor hatalomra jutása után lakomára hívta a keresztény vezetőket.

Úgy látszik, erre a helyzetre is áll Pál Jézustól vett figyelmeztetése: „...jobb adni, mint venni.” (Ap csel 20,35) Az Ellenség tehát a „gazdagság csalárdsága” (Mt 13,22) által tudja megnehezíteni vagy ellehetetleníteni, hogy Isten szolgálói a „maga idejében” elvégezzék a feladatukat, és megteremjék a jó gyümölcsöket. Ezért intette Jézus vigyázásra és imádságra tanítványait.

Egy másik Pál apostoltól származó figyelmeztetés juthat még eszünkbe a saját feladatát nem teljesítő, részegesekhez társult szolgálóval kapcsolatban, amely minősíti a gonosz szolga eljárását. „Ha pedig valaki az övéiről és az ő háza népéről gondot nem visel: a hitet megtagadta, és rosszabb a hitetlenél.” (1Tim 5,8)

Milyen küzdőtér áll előttünk?

Miután Jézus elmondta a visszajövetelét megelőző jeleket és jelenségeket, most is példázatokkal mélyítette el a tanítását. A négy példázat egyúttal bemutatja azokat területeket, ahol az Ő szolgálóinak tevékenykedni kell, valamint a feladatokat, amelyeket végezniük szükséges.

Leleki eledel – lelki vezetők

Tudjuk, hogy minden sportolónál fontos a megfelelő táplálkozás, mert ez biztosítja a felkészüléshez szükséges erőnlétet. Nyilván áll ez az átvitt értelmű futásra is. Erről szól a *hű és a gonosz szolga példá-*

zata. Isten háza népe számára az Ő szolgálói – a lelki vezetők – biztosítják az eledelt. Ha a tanítás megfelelő módon és időben történik, akkor megadja az alapot népének küldetése elvégzéséhez.

Nem véletlen, hogy Jézus a hű és a gonosz szolga esetével kezdi példázatait, hiszen ez az alapja az összes többinek. Sátán azzal tudja a célját elérni, ha Isten szolgálóit elvonja munkájuktól. Amíg Krisztus tanítványai nem engedték meg a hamis tanításokat, addig a nagy küzdelem helyzetét a győzelmes fehér lovas szemléltette. Amikor Bálám taníthatott, a gyász fekete színe volt jellemző, az igaz tanítás pedig felértékelődött.

Világítás – egyház

A kihívottakat jelképező *tíz szűz példázata* arról szól, hogyan kell világítaniuk Isten követőinek, hogy az Őt nem ismerőket hozzá vezessék. A *tíz szűz* mindegyike kapott „a maga idejében eledelt”, hiszen mindegyiküknek volt olaj a lámpásában, és tudtak a vőlegény érkezéséről. Az okosok azonban nemcsak hallgatták a lelki vezetők tanítását, hanem meg is cselekedték azt, ahogy Jézus a bölcs embert jellemzi a Hegyi beszédben (Mt 7,24). A bolondok pedig hallották, de nem cselekedték meg azt (Mt 7,26). Ők azok, akik a futásukat szombatnapon szerették volna elvégezni, de akkor már nem lehetett. Mire visszaértek, nem tudtak bemenni a menyegzőbe. Ott csak azok lehetnek, akik „a maga idejében” jártak az „előre elkészített jó cselekedetekben”, „mert a fehér gyolcs a szenteknek igazságos cselekedetei” (Jel 19,8). Más szavakkal azt mondhatjuk, hogy mindegyik szűz rendelkezett az igazság

ismeretével (alétheia), de a gyakorlati igazsággal (dikaiosüné) csak az őt bölcs.

A kegyelem továbbadása – *szolgák*

Az útra kelő ember, aki átadja szolgálóinak, amije volt, Jézust jelképezi a *talentumok példázatában*. Ő az, aki majd visszajön, ha helyet készített (Jn 14,3) papi és főpapi szolgálataival tanítványainak.

De miért mondhatjuk, hogy a talentumok példázata a kegyelem továbbadásáról szól? Jézus azt a kegyelmet adta át tanítványainak, amit helyettes áldozatával megszerzett számukra. Minden szolgálója kapott valamennyi talentumot, vagyis több vagy kevesebb képességet arra, amivel Isten kegyelmét közvetítheti mások felé. Pál így ír erről az efézusi levélben: „*Mindenkünknek pedig adatott a kegyelem a Krisztustól osztott ajándéknak mértéke szerint.*” (Eféz 4,7) Aki megbecsülte ezt az ajándékot, és mások számára továbbadta, az értékelte Urát, és visszatérő Ura is értékelte őt. Aki nem tette ezt, attól megvonta a kapott kegyelmet, és a kárhozatra adta.

Mindennapi jó cselekedetek

Mindannyiunkra vonatkoznak azok az egyszerű szolgálatok, amiket a *juhok és kecskék példázata* mutat be. Akár a lelki vezetőkre, akár a szolgákra. Amikor Jézus a Hegyi beszédben a jó cselekedetekről szólva elmondja, hogy ez az egyik legfontosabb eszköz, amellyel tanítványai Istent bemutathatják azok számára, akik még nem ismerik, akkor nem nagy prófécia- vagy Biblia-ismeretről beszél Jézus, hanem az irgalmasság cselekedeteiről, amit az Ő megismerése

által a Szentlélek tud kimunkálni a mi szívünkben.

Pál apostol futása – **példák szolgálatából**

Élete alkonyán azt írja fiatal tanítványának, hogy „*...futásomat elvégeztem... Végezetre eltételezt nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr ama napon*” (2Tim 4,7–8). Ha az idős apostol ilyen bizonyossággal tudta kijelenteni, hogy elvégezte futását, akkor szolgálata példa számunkra is futásunkra vonatkozóan.

Idejében adott eledel

Pál szinte minden levele szép példája a maga idejében adott eledelnek: hogyan lehet a gyülekezetben egymással vetekedő két tábor megbékíteni, és alkalmassá tenni arra, hogy támogassák tervezett missziójában, hogyan lehet a gyülekezetben a komoly céltévesztéseket, világi mértékkel is szégyenletes dolgokat kezelni, miként lehet a tévtanításoknak helyet adó gyülekezetet helyretenni. Ez, és a többi levelében megtalálható „*maga idejében adott eledel*” nemcsak a korai kereszténység gyülekezeteinek, hanem nekünk is szól. Nem véletlen, hogy Pál erre figyelmeztet is bennünket: „*...amelyek régen megírtattak, a mi tanulságunkra írtattak meg...*” (Rm 15,4)

Világítás – hiteles élet

Saulus jól képzett farizeus volt, olyanok közül való, akiket Jézus így jellemezett: „*...ők mondják, de nem cselekszik.*” (Mt 23,3) A Vele való találkozás után a damaszku-szi úton helyére került az elmélet és a gyakorlat: „*...mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem?*” (Ap csel

9,5) Az ott megtapasztalt kegyelem tette őt alkalmassá arra, hogy többet tudjon munkálkodni, mint az apostolok „mindnyájan” (1Kor 15,10). Gyülekezeteket alapítani, megtartani csak hiteles étellel lehet. Pál gyakorolta ebben magát: „*Én azért úgy futok, mint nem bizonytalanra; úgy viaskodom, mint aki nem levegőt vagdos; hanem megsanyargatom testemet, és szolgálóvá teszem; hogy amíg másoknak prédikálok, magam valami módon méltatlanná ne legyek.*” (1Kor 9,26–27)

A kegyelem továbbadása – *szolgaság*

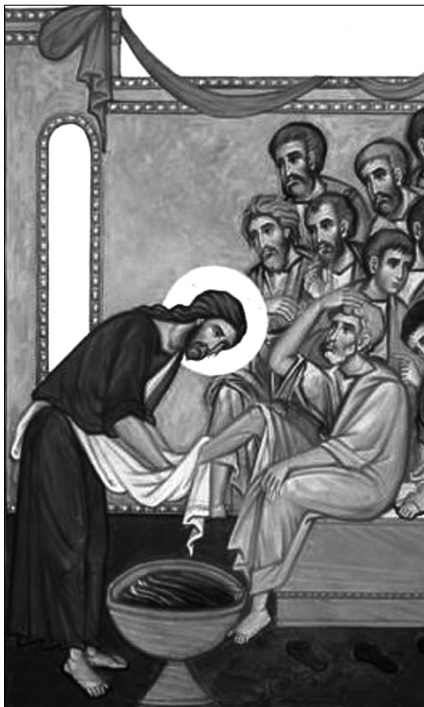
Pál szolgálata alapjának és tárgyának tekintette a kegyelem továbbadását. Így ír erről a Rómabeliekhez írt levélben: „*Pál, Jézus Krisztusnak szolgálója... Aki által vettük a kegyelmet és az apostolságot.*” (Rm 1,1.5) Szorosan összekapcsolódik tehát a kegyelem megtapasztalása és elnyerése annak továbbadásával. Erre akkor lesz valaki képes, ha Pálhoz hasonlóan magát Jézus „*rabszolgájának*” tekinti, ha Ura ezzel lekötölte (Rm 1,14).

Mindennapi jó cselekedetek

Az apostol szolgálata ebben is példaértékű. Nemcsak abban, hogy ha hasznosnak látta, akkor nem fogadott el támogatást a szolgálataért (1Thess 2,9), hanem abban is, hogy ezen túl felkarolta a szükségben lévőket is (Ap csel 20,34–35).

Mindenki lehet futó?

Eddig azt néztük meg, mit jelent a futás, és mit jelent „*az előttünk lévő küzdőtér*” (Zsid 12,1). De vajon mindenki részt vehet ebben a futásban? Ha mindnyájan kap-

Lábmosás (részlet, ismeretlen szerző)

tunk kegyelmet, akkor nyilván mindenki lehet futó. A kérdés tehát inkább az, mikor lesz valaki eredményes versenyző, vagy ahogyan Pál írja, futása végeztével megkapja-e valaki a győzelmi koronát?

Pál, mielőtt a futásról szól búcsúzójában, a „nemes harc” megvívásáról beszél, ami nyilván összefüggésben áll a futással. Mi ez a nemes harc, amit az apostol az „ama” szóval annyira kiemel, és mitől nemes? Ahogyan korábban láttuk, a sikeres futás – a Krisztusért végzett eredményes szolgálat – feltétele a hitelesség, vagyis a bűn feletti győzelem. Arról a harcról van tehát szó, amit Isten szerzett a bűnesetet követően, hogy az ember ne essen áldozatul gyantúlanul a Kísértőnek.

Az Isten szerezte ellenségeskedés (1Móz 3,15) vagy harc nemcsak azért nemes, mert Ő szerezte, hanem azért is, mert győzelmes megvívása nemes tulajdonságok

elnyerését eredményezi. Az ötvös képe szemlélteti ezt Malakiás könyvében, amint az ezüstöt tisztogatja. A nemesfémeket az ötvösök addig teszik ki a tűz tisztító hatásának, amíg visszatükröződik benne saját képük. Isten tehát addig engedi meg életünkben a szolgálatokkal együtt járó próbákat és nehézségeket, amíg visszatükröződik az Ő jellemét. Logikusan adódik a „nemességből”, hogy nemes harcot csak nemes eszközökkel lehet megvívni. Két dolgot említ itt az apostol: „Egy harcos sem elegyedik bele az élet dolgaiba; hogy tessék annak, aki őt harcosá avatta. Ha pedig küzd is valaki, nem koronáztatik meg, ha nem szabályszerűen küzd.” (2Tim 2,4–5)

„Az élet dolgai” kifejezést világosabbá teszi két igehely, ahol ugyanazt a „biosz” szót használja a Biblia. Az első a tékozló fiú esete, amikor kikéri a rá eső részt, és az apa megosztja a két fiú között a „vagyon” (Lk 15,12), a másik pedig a szegény özvegy története, aki „minden vagyonát, amije volt” (Lk 21,4), a perselybe tette. Az élet dolgaiba avatkozni tehát azt jelenti, hogy a megélhetést biztosító anyagiakért aggódni, fáradozni, küzdeni. Isten harcosára is áll, hogy ezek, tehát a „világnak gondja és a gazdagságnak csalárdsága” (Mt 13,22) elvonják a harcra való felkészüléstől, és ezáltal a győzelemtől.

A „szabályszerű” küzdelemben fontos, milyen fegyverekkel küzd Isten harcosa. Ha megfigyeljük a Pál által leírt lelki fegyverzetet (Eféz 6,11–17), akkor azt láthatjuk, hogy a kardot kivéve mind egyik védekezésre szolgál. Ha ezt támadásra használjuk, csak közelharc esetén tehetjük. Az ige kardját Jézus útmutatása szerint kell

használni: „Ha pedig a te atyádfia vétkezik, menj el, és dorgáld meg őt négy szemközt.” (Mt 18,15)

A fegyverzet leírásában szerepel egy nem lelki fegyver is, ami ellen Isten harcosának a hit pajzsával lehet védekezni: „a gonosznak tüzes nyila.” Ez egy olyan fegyver, amelyet nem a közelharcban vetnek be, hanem távolról, és akire kilövik, egyszer csak észrevétlenül sérülést szenved. A farizeusok is alkalmazták ezt a fegyvert Jézus és tanítványai ellen. Amikor Jézussal volt problémájuk, akkor a tanítványainak szóltak (Mt 9,11), s amikor a tanítványoknak kellett volna szóvá tenni valamit, akkor Jézushoz mentek (Mt 12,2; 15,2).

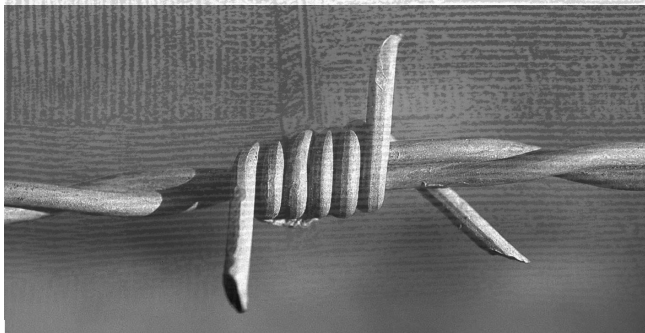
Összegzés

Hat napon át munkálkodni és végezni minden dolgunkat nemcsak fizikai, hanem lelki értelemben is szükséges. Szükséges továbbá megemlékezni a szombatnapról, viszsza tekintve a teremtésre, ahogyan Isten tette – minden nap végeztével értékelve azt. Csak így lehet hiteles az ítéletet a teremtéssel összekapcsolódóan nagy szóval hirdetni.

Minden dolgunk – az Istentől készített jó cselekedeteink elvégzése, vagyis a futásunk – csak akkor lehet győzedelmes, ha azt megfelelő időben és módon teljesítjük. Megcsaljuk magunkat, ha az élet dolgaiért aggódva késlekedünk továbbadni a világnak a ránk bízott jó hírt és figyelmeztetést. A hitet nem megtartva, nem lelki fegyvereket használva nem lehetünk győztes versenyzők. Tényleg várjuk mi az Igaz bíró megjelenését, vagy inkább „nem veszünk észre semmit” (Mt 24,39)?

- ti -

Vallásszabadság

JÖVEVÉNYEK

A legutóbbi hónapok állandósult vezető híre a menekültügy. Az erről szóló tudósítások erősen megosztják a magyar társadalmat: hol agresszív ellenségként, hol segítségre szoruló embertársainkként láttatják a migránsokat. Ők pedig egyre csak jönnek és jönnek. Egy jobb élet reményében, életüket kockára téve, ezek keresik ma is egy számukra új világban az új élet lehetőségét, dacolva éhséggel, fáradtsággal, szögesdróttal. De hogyan viszonyuljunk ehhez mi, akik komfortos otthonunkból szemléljük ezt az emberáradatot? Kinek látjuk őket: menekülteknek vagy illegális bevándorlóknak? És főleg: milyen alapon teszünk különbséget köztük és köztünk?

Az alábbi két kijelentés ugyanazon politikai vezető szájából hangzott el: „Ez egy keresztény ország, van a szívünkben irgalom, nyilvánvalóan, aki üldözött, annak segítséget kell nyújtani...” „Európát most egy népvándorlás fenyegeti. Sok tízmillió ember jöhet, az utánpótlás korlátlan, hiszen sorra jönnek már olyanok is, akik nem háborús öveztből jönnek, és egyszer csak azt tapasztaljuk,

kisebbségben vagyunk saját kontinensünkön.” Két, egymást kioltani látszó állításból csak az egyik lehet igaz. A kérdés csak az, hogy melyik.

Azok, akik egyfajta 21. századi népvándorlást emlegetnek, okkal kerülnek a számadatok. A számok ugyanis beszédesek, amelyek ismeretében aligha lehetne félelmet kelteni. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága szerint ugyanis 2014-ig a világ 52 millió menekültjéből mindössze 5% lelt Európában menedéket, ami nagyjából 2,6 millió embert jelent – ráadásul ebből 800 ezer jelenleg is a hazáján belüli menekültnek számít (Ukrajna). Ez a szám Európa 750 milliós lakosságának csupán a 0,37 százalékát tette ki, azaz 1 embert a 288-ból. Összehasonlításképpen: ez az arányszám Jordániában 30 százalék, míg Libanonban 25 százalék körül mozog.

2015-ben az Európai Unió tagországaiba várhatóan 250 ezer, borúlátó becslések szerint egymillió menekült érkezik, ami az Unió 508 milliós összlakosságára vetítve csupán 0,05-0,2 közötti százalék! Ha a segítségre szoruló csoportjait nézzük, akkor csak a Down-kóros betegségben szenvedőkből 10-15-ször annyi születik évente, mint ahány menekült átlépte az Európai Unió határát.

A hirado.hu portálon egy október 12-ei dátummal jegyzett hírben már ez olvasható: „Az éves összesítés szerint az országba belépő illegális migránsok száma... már a 357 ezret is meghaladta.” Azóta is érkeznek a menekültek, túlnyomórészt afgán, pakisztáni, szír és iraki állampolgárok, akik szinte ki-

vétel nélkül Németországba, illetve az észak-európai országokba kívánnak továbbutazni. Németországba, ahová 2011 és 2014 között 135 ezer magyar

bevándorló is érkezett – a Nagy-Britanniában tartósan letelepedett 300 ezer magyarról nem is beszélve.

Hogy a tömeges menekülés okai mennyire súlyosak, azt világosan jelzi az iszonyatos tortúra és veszély, amit vállalnak érte. 1999-től napjainkig mintegy 25 ezer menekült halt meg – a legtöbbször fulladásos halállal –, mielőtt elérhette volna az unió határait. Ennyi holttestet találtak. Szakértők szerint azonban az áldozatok tényleges száma ennek a többszöröse is lehet.

A befogadás feltétele

Magyarország alaptörvényének XIV. paragrafusa kimondja, hogy „Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet – kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldözik, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott”. Ebben nincs szó semmilyen megkülönböztetésről annak tekintetében, hogy honnan érkezett a kérelmet benyújtó.

A jövevények ennek ellenére nemkívánatosak! Befogadásuk ugyanis ellentétben áll az ún. nemze-

ti érdekekkel. Ezt is hallhattuk: „Az egyetlen meghatározó szempont, hogy mi a magyar nemzeti érdek. Első hallásra... embertelen dolognak tűnik. Mert jönnek szegény menekültek: egyes országokba beengedik őket, mert azok rendes országok, más országokba meg nem, mert azok szívtelenek.”

Az a szemlélet, amely gátat szab a menekültek befogadásának, ismert történelmi mintát követ. 1938-ban a svájci Evianban 32 ország diplomatái gyűltek egybe, hogy megbeszéljék, miként viszonyuljanak a nácik által üldözött zsidókhoz. Döntöttek: elutasítón! Ezt diktálta a pragmatikus nemzeti érdek. Chaim Weizmann, Izrael első államelnöke később ezt mondta erre: „A világ két részre szakadt. Arra, ahol nem élhetünk, és arra, ahová nem mehetünk.”

A magukat kereszténynek valló államok vezető diplomatái akkor nem hivatkoztak a Szentírásra. Nem is teheték. Velük ellentétben ugyanis a világmindenség Ura, aki „*egyedül hatalmas, a Királyoknak királya és az Uraknak ura*” (1Tim 6,15), örökérvényűen és egyértelműen kinyilatkoztatta: „*Mert az Úr, a ti Istenetek, isteneknek Istene és uraknak Ura; hatalmas, erős és csodálatos¹ Isten, aki nem személyválogató, sem ajándékot el nem fogad. Igazságot szolgáltat az árvának és az özvegynek; szereti a jövevényt, adván neki kenyeret és ruházatot.*” (5Móz 10,17–19)

Kegy vagy kötelesség?

Az emberi természet csak önmagának kíván kedvezni. Blaise Pascal végtelen szomorúsággal alapította meg, hogy „igazságtalannak születünk, mert minden önmaga felé hajlik” (477. töredék).

Ebből az alapállapotból természetes módon következik, hogy a másokhoz való viszonyulást nem a másik ember elveszettsége feletti fájdalom érzése és a megmentésére irányuló igyekezet vágya határozza meg, hanem önmagunk féltése. A félelemből származó cselekedet pedig a másik emberben sosem enged a szeretett testvért látni, csak a gyűlölt idegent.

¹ Pontosított fordítás szerint.

Az idegengyűlölet mindig az előítéletre épül. Egy brit napilap, a *The Guardian* megbízható közvélemény-kutatási adatokra támaszkodva 14 országban vizsgálta, hogy mennyire vannak tisztában az emberek azzal, mekkora hazájukban a bevándorlók aránya. Erre a kérdésre a magyarok azt válaszolták, hogy 16 % – a valóságos 2 %-kal szemben. A terrorfenyegetés miatti félelem okán a britek még a hazai születésű muzulmánok számát is alaposan túldimenzionálják: míg a valós adat 5 %, addig szerintük majdnem az ország negyede, 21 % muzulmán.

Lelki irányítú nélkül a zsigeri gyűlöletet lehetőség még kordában tartani is. „S mert a nemzetekből a szellem / nem facsar nedves jajokat, / hát új gyalázat egymás ellen / serkenti föl a fajokat. / Az elnyomás csapatban károg, / élő szívre mint dögre száll – / s a földgolyón nyomor szivárog, / mint hülyék orcáján a nyál.” (József Attila: *Ős patkány terjeszt kórt...* c. verséből) Ennek okát Pál apostol világosan tárta fel: „Kik értelmükben meghomályosodtak, elidegenültek az isteni lélettől, a tudatlanság miatt, mely az ő szíviük keménysége miatt van bennük.” (Eféz 4,18)

Az önzésre hangolt emberi természettel szemben Isten számára csak egyetlen, ám az egész világmindenséget megrendítő út maradt. Az ő Fiának feláldozásával mutatta meg, hogy milyen nagyra becül minden egyes lelket, hogy senkinek nincs joga

még csak megvetően beszélni is a felebarátjáról. Isten számára ugyanis minden egyes ember fontos: elsősorban a teremtés jogán, hiszen „Isten az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette” (Ap csel 17,26). Azután Krisztus megváltó véréért is: „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) Ennek belátásához a tanítványoknak is időre volt szükségük. Péter apostol maga is csak a pogánynak tartott Kornélius százados házában tudta kimondani ezeket a szavakat: „Bizony látom, hogy nem személyválogató az Isten, hanem minden nemzetből kedves előtte, aki Őt féli, és igazságot cselekszik.” (Ap csel 10,34–35)

Ez az álláspont nem jóindulat kérdése. Ez kötelesség. A kiszolgáltatott állapotot ugyanis Isten védelem alá rendeli: „Özvegyet és árvát, jövevényt és szegényt meg ne sarcoljatok, és egymás ellen még szívetekben se gondoljatok gonoszt.” (Zak 7,10)

Miért fontos ez? Mert ez a feltétele annak, hogy valaki Isten országának polgára lehessen. „Mert éheztem, és ennem adtatok; szomjúhoztam, és innom adtatok; **jövevény voltam, és befogadtatok engem...** És mikor láttuk, hogy jövevény voltál, és befogadtunk volna? ...Bizony mondom néktek, amennyiben megcselekedtetek eggyel az én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtetek meg.” (Mt 25,35.38.40)

Jövevénység és állampolgárság

A Biblia szerint semmi nincs ebben az emberi önzés által uralt világban, amihez ragaszkodni lehet. Ezt a világot lehetetlenség megjobbítani. Az Ige szerint csak az egyes ember menthető. A világ menthetetlen. Krisztus ezért jelentette ki, hogy „az én országom nem e világból való” (Jn 18,36).

Az pedig, akinek nincs országa ezen a világon, földönfutó. Hazátlan. Számkivetett. Idegen. Jövevény. Más szóval: keresztény.

A Biblia meghatározása szerint ugyanis az a lelki kereszténység látható jele, hogy „jövevény vagyok e földön” (Zsolt 119,19). A Biblia hithősei mind erről tesznek tanúságot, mert „hitben haltak meg minde-

zek, nem nyerve meg az ígéreteket, hanem csak távolról látva és üdvözölve azokat, és vallást tévén arról, hogy **idegenek és vándorok a földön**” (Zsid 11,13). Aki ugyanis közösséget kíván Istennel, annak tisztában kell lennie a következőkkel: „*Ha Atyának hívjátok Őt, aki személyválogatás nélkül ítél, kinek-kinek cselekedete szerint, félelemmel töltöttek a ti jövevénységetek idejét.*” (1Pt 1,17)

Ez a jövevénység pedig felette áll minden földi kiváltsággal bíró állampolgárságnak, mert jogot jelent a mennyei polgársághoz: „*hogy joguk legyen az életnek fájához, és bemehessenek a kapukon a városba.*” (Jel 22,14)

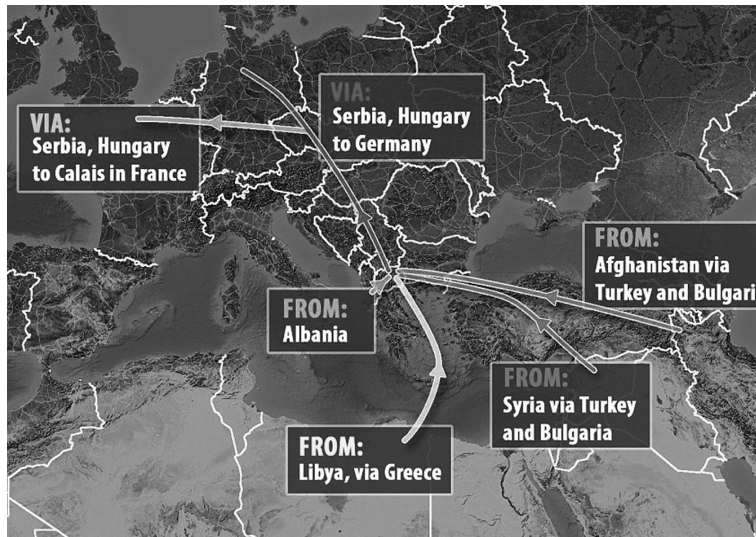
Jöjjön el a Te országod!

Az ember természetes módon vágyik nyugalmas, békés otthonra – szűkebb és tágabb értelemben egyaránt. Tamási Áron írta: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

De hol van ez az otthon? Ott, ahol születtünk? Netán ott, ahol felnövekedtünk? Vagy ott, ahová vágyakozunk?

Több otthonunk nem lehet. Így a kettős állampolgárság is elsősorban politikai és nem erkölcsi kategória. Funkciója ugyanis nem a másokért való szolgálat kiteljesítése, hanem mások alávetettségének kiterjesztése. Nem lehet egyszerre kiváltságokhoz ragaszkodva másokhoz képest többletjogokra hivatkozni, és lelki értelemben a másikkal egyenlőnek lenni. Senki nem lehet egyszerre állampolgár és jövevény. „*Senki sem szolgálhat két úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik, és a másikat megveti.*” (Mt 6,24)

Isten a hozzá igyekvő jövevényeket nem olyan országba hívja, mint amelyet a földi országok uralkodói kívánnak állampolgároknak nevezett alattvalóiknak fenntartani. Isten országa olyan otthon, amelyet „*szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg se gondolt, amiket Isten készített az őt szeretőknek.*” (1Kor 2,9) Ezért az otthonért pedig érdemes mindent elhagyni, és vállalni a jövevénységgel járó minden viszontagságot.

Az Európába igyekvő menekültek példát adnak abból az elszántságból, aminek minden magát kereszténynek valló ember törekvését jellemeznie kellene. Mert a Mennyek Országá mennyivel kívánatosabb Európánál! Ezért az országért érdemes mindent hátrahagyni és semminek tekinteni, ahogy Pál apostol is tette: „*Amelyek nekem [egykor] nyereségek voltak, azokat a Krisztusért hátránynak ítéltam. Sőt annak felette [most] is kárnak ítélek mindent az én Uram, Jézus Krisztus ismeretének gazdagsága miatt: akiért mindent kárba veszni hagytam és szemétnek ítélek, hogy a Krisztust megnyerjem.*” (Fil 3,7–8) Ezért az országért semmilyen erőfeszítés nem lehet elég nagy. „*Életre-halálra küzdjétek bemenni a keskeny kapun: mert sokan – mondom néktek – igyekeznek bemenni, és nem bírnak.*” (Lk 13,24)

Ez az ország nem szögesdróttal, hanem nyitott kapuval várja a jövevényeket. „*Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, amely számotokra készítettett a világ megalapítása óta.*” (Mt 25,34) Ebből az országból nincs kiutasítás, mert maga az ország királya örök törvénybe iktatta, hogy „*azt, aki hozzám jön, semmiképpen ki nem vetem.*” (Jn 6,37) Ez az az ország, „*ahol nincs többé görög és zsidó: körülmetélkedés és körülmetélkedetlenség, idegen, scithiai, szolga, szabad, hanem minden és mindenkiben Krisztus.*” (Kol 3,11)

Márton István

Az idők jelei

A legjelentősebb idők jelei az elmúlt hónapokban

A menekültválság

Mindenkit foglalkoztat a menekültválság problémája, és számtalan összeesküvés-elmélet is lábra kapott már ezzel kapcsolatban. Egyesek szerint Amerika áll a bevándorlási hullám mögött, így akarja tönkretenni Európát (mint ha csak fel lehetne fedezni valamilyen okot, amiért az USA-nak ez érdeke lenne). Mások szerint ilyen úton kezdődik el Európa iszlamizálása: nem sikerült a középkorban meghódítani Európát a török hadaknak, most meghódítják másképpen (mint ha csak annyira valószínű lehetőség lenne a vallástalan, szekularizált Nyugat megnyerése tömegméretekben a liberális eszmékkel merőben ellen-

tétes iszlám vallás számára). Ismét mások szerint terroristákat csempésznek be ily módon Európába (mintha a szervezett terrorizmusnak nem lenne elegendő pénze és a több ezer kilométeres gyaloglásnál sokkal könnyebb megoldása arra, hogy kiképzett terroristákat átdobjon Európába). Olyan hírek is keringenek, hogy nem jöhetnének ilyen tömegben migránsok valamilyen központi háttérszervezés nélkül (elfelejtve, hogy az internet és az okostelefonok világában nem kell központi szervezet ahhoz, hogy tömegekben induljanak el emberek, egymást informálják és spontán szerveződjenek).

Sokkal egyszerűbb, realisabb magyarázata van a menekültek Európába özönlésének. Ha az em-

berek éveken keresztül azt tapasztalják, hogy a háborús pokol nem szűnik országukban, a nyomor fokozódik, a pusztulás és az éhezés réme fenyeget, a környező országok (Törökország, Libanon, Jordánia) menekülttáborai pedig már megteltek, sőt túlszűfoltak, akkor elindulnak távolabbi célok felé. Európába még mindig csak mintegy félmillió menekült érkezett, miközben a környező országokban több millió sorstársuk próbál túlélni. Egy Irakot és Szíriát jelenleg is jól ismerő régész, Alberto Savioli így vázolta a közelmúltban az ottani helyzetet: „Az emberek nem bírják tovább, rettegnek, és nem látják a jövőt. Már semmiféle barbárság láttán nem lepődöm meg. A soknemzetiségű, békés Szíria sajnos a múlté. Az ország megszállt területein négy éve nem működnek az iskolák. A Damaszkusz környéki falvakban gyermekek halnak éhen, az emberek gyökereket esznek, megfőzik a macskát is.” (Az *Új Ember* szeptember 6-ai számában megjelent, *Gyász a romokon* c. írásból.)

Most álljanak itt részletek az egyik menekült nyilatkozatából: „Afganisztánból jövök. A tálibok bántalmaztak, fenyegettek, bombáztak bennünket. A bátyámat megölték. Elvették a földünket, és arra akartak kényszeríteni, hogy nekik dolgozzunk. Huszonkét éves vagyok, otthon hagytam anyámat és nővéreimet, nem tehettem mást. Egy amerikai magáncégnek dolgoztam Kabulban, kórházat építettünk. Biztos voltam benne, hogy engem sem hagynak életben a tálibok, ha rájönnek, hogy az amerikaiaknak dolgoztam. Ezért a rokonaim sem tudhatják, hogy hol vagyok... Másfél hónapja vagyok úton. Tengeren, erdőkön keresztül jöttünk... Elfogyott a pénzünk, és nincs mit ennünk. Maguk az elsők, akik élelmet hoztak. Nincs konkrét úti célom, oda mennék, ott telepednék le, ahol békén hagynak és dolgozhatok.”

Egy riporter írja: „Még mindig nyugtalan vagyok annak a szír férfinak a kérdésétől, akivel pár órája a sínek mellett találkoztam.

– Hiszel Istenben? – fordult felém...

– Hiszel Istenben? – ismételte meg, és ingerülten az ég felé mutatott...

Bólintottam.

– Ha Isten létezik, akkor miért ér minket ennyi fájdalom?

Azzal a szír sarkon fordult... és gyalogolt tovább... Egy hatvankét éves szír sáfár, művelt, okos ember, jó volt őt hallgatni a sínek mellett. Azt mondta, semmi másra, csak szeretetre vágyik. Szeretné, ha embernek érezhetné magát, ha úgy is bánának vele. Ám ebben nem volt része hosszú útja során. Mesélte, húsz évvel ezelőtt látott

egy arab filmet, két ország háborúzott benne egymással. Még emlékszik a jelenetre, amikor az országok polgárai ott álltak sínek mellett, és azon gondolkodtak, hová meneküljenek.

– Most én is ott állok a sínek között, és nem tudom mitévő legyek – mondta.”

(Pungor András *A hangár* című riportjából, a *168 óra* szeptember 17-ei számából.)

Elszomorító az is, hogy a migránsválság miképpen leplezi le az emberekben rejlő önzést és szűkeblűséget. Idézek egy cikkből, a Szlovákiában élő Huncik Péter írásából: „Elfogadhatatlan a közöny és az egoizmus. Nem magyarázat rá, hogy tartanak az idegenektől. Szlovákiából is rengetegen települtek már ki Angliába. Ők rendszeresen írnak arról, milyen jól megy a soruk, és hogy uniós állampolgárként jogaik van kint élni. Majd hozzátesszik: De ti otthon tartsátok a frontot, be ne engedjétek Európába ezeket a jöttmenteket. A szolidaritásnak, az empátiának szinte a teljes hiányát tapasztalom. Ugyanez jellemzi az itteni magyarok többségét is: Közönyre nevelték őket, arra, hogy semmi közük másokhoz, csak magukkal törődjenek.” (Az *Elfogadhatatlan közöny* című írásból, a *168 óra* szeptember 24-ei számából.)

Amikor Biatorbágy mellett gyalogosan vonultak el a menekültcsoportok, megrázó volt látni a szomorú menetet: mankós embert, gyerekeket cipelő embereket, akiknek a batyujuk az összes tulajdonuk. Jó volt viszont azt tapasztalni, hogy törökbálinti, budaiorsói civilek ételeket raktak ki az út mentén, ahol majd elhaladnak,

mások – köztük testvéreink is – kristályvizes üvegekkel, szendvicsekkel megtömött autókkal jöttek, és osztották az élelmet, az inivalót a rászorulóknak.

Többen kérdezik, miként illeszthető ez be a bibliai próféciaik által elénk tárt képbe.

Ez a kép vázlatos, nem tér ki a részletekre, a fő vonalakat és a főszereplőket ismerteti. A migránsválság annak a próféciaának a beteljesülésébe tartozik, hogy „hallanotok kell háborúkról és háborúk híreiről... Mert nemzet támad nemzet ellen és ország, ország ellen”. És ennek nyomán: „lesznek éhségek, járványok... mindenfelé. Mindez pedig a sok nyomorúság kezdete.” (Mt 24,6–8)

Igen, bizonyára ez a kezdet, a gyorsulva fokozódó válságok és nyomorúságok kezdete. A világ ezek után bizonyára nem lesz már olyan, mint eddig. A társadalmi feszültségek fokozódnak, egy új gazdasági válság bármikor beköszönhet, a jólét és a béke időszaka, úgy tűnik, hetven évig volt a kiváltságunk a második világháború után, legalábbis itt Európában. Figyelmeztető és elgondolkodtató, hogy milyen váratlanul, milyen felkészületlenül lepte ez meg Európát, ezen belül országunkat is. Érdemes idézni néhány sort egy újabb újságcikkből: „Legalább annyira lehangoló, amennyire meghökkenítő élőben nézni, ahogy összeomlik [a civilizált társadalom]..., ha szembejön vele a történelem... A káosz csak nő... Beláthatatlan, ami történik... Csak a jövő

nincs sehol. Százerek viszont úton vannak, a legnyitottabbaknak ismert társadalmakban is nő a bevándorlásellenes pártok támogatottsága, szökik ki a szabadság levegője, fogytán a bizalmunk, megy el az időnk.” (Részlet a *Nem és nem* című szerkesztőségi cikkből, *Népszabadság*, szeptember 1.)

Egy másik írás címe is jelentőségeltjes: „*Ez még csak a kezdet.*” Néhány sort idézek belőle: „Mélyen elgondolkodtatóak Jared Diamond professzor sorai: »A világ nem áll meg, a problémák valahogy megoldódnak még a ma élő gyerekek és fiatal felnőttek életében. Csak nem mindegy, hogy nekünk kedvező módon és a mi szándékaink szerint oldódnak meg, vagy ellenünkre, például járványok, háborúk, éhínségek, tömegmészárlások és a társadalmak összeomlása által.« Az ökokatasztrófa réme fenyeget, amelynek a migránsok mai tízezrei csak az előszelét jelentik. A fejlett országok részéről óriási áldozatvállalásra, vezetői bölcsességre és erényre lenne szükség ahhoz, hogy ne legyenek ismétlődő, erősödő szellőkések.” (Oroszi Sándor közgazdász cikkéből, a *Népszabadság* szeptember 18-ai számából.)

Egy biztos: minél nagyobb a káosz, annál jobban kedvez a pápaság felemelkedésének. Minél reménytelenebb és kilátástalanabb a globális emberi civilizáció fennmaradása, jó irányba fordulása, annál inkább kialakul az a pszichikai állapot, hangulat, amelyben az emberek, de a politikai és gazdasági vezetők is elfogadják az élhető, új társadalmat ígérő pápaság

erkölcsi tekintélyét és vezető szerepét. Erről tanúskodnak az alábbiak, amelyek a pápaság egyre magasabbra emelkedéséről szólnak a népek, valamint a vallási és világi vezetők szimpátiájában.

Két bocsánatkérés

Részletek Fabiny Tamás evangélikus püspök 2015. július 13-ai nyilatkozatából:

„Készülünk 2017-re, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára. A Lutheránus Világszövetség legutóbbi genfi tanácsülésén hivatalosan is bejelentettük, hogy éppen egy évvel a jubileumot megelőzően, vagyis 2016. október 31-én a svédországi Lundban találkozunk a Vatikán és az LVSZ magas rangú képviselői. Ma még nem tudni, hogy pontosan milyen tartalommal sikerül ezt az alkalmat megtölteni, de abban mindenképpen bízhatunk, hogy egyházunk megerősödését és az ökumené ügyét egyaránt szolgálja majd ez a találkozó.

Ezt a reményt azért is merem megfogalmazni, mert a közelmúltban tanúi lehettünk annak, hogy két úgynevezett előreformátori

Peter Valdo szobra a worms-i Luther-emlékművön

mozgalom megítélését miképpen értékelte át a Római Katolikus Egyház. Az elmúlt hetekben Ferenc pápa előbb a huszitáktól kért bocsánatot, majd a valdenseket követte meg. Cseh egyházi küldöttséget fogadva Huszt az egyház jelentős igehirdetőjének és megreformálójának nevezte, és II. János Pál 1999-es bocsánatkérését megismételve ezt mondta: »Az irgalommal uralkodó Isten adjon kegyelmet nekünk, mellyel bünyösnek ismerhetjük el magunkat, és képesekké válunk megbocsá-

tani egymásnak.« A torinói valdens templomban pedig ezt mondta Ferenc pápa: »A katolikus egyház nevében bocsánatot kérek tőletek azért a keresztényietlen, mondhatnám, embertelen magatartásért, amelyet veletek szemben tanúsítottunk a múltban. Krisztus nevében bocsássa-

Husz János a máglyán egy középkori ábrázoláson

tok meg nekünk!» Hitviták és válsháborúk idején mindenki adott és kapott sebeket. Évszázadok múltán azonban ki lehet, ki kell engesztelődni.

Torinói beszédében Ferenc pápa utalt a közelmúlt szép gesztusaira, amikor a helyi valdensek misebort ajándékoztak a torinói katolikus egyházmegyének. Ő mintegy viszonzásul kenyeret ajánlott fel a protestáns közösségnek, hogy az úrvacsorában fogyasszák el. Ez a két szép megnyilvánulás talán előrevetíti annak megvalósulását, hogy katolikusok és protestánsok együtt vehetjük magunkhoz Krisztus testét és véréét. Közeleg 1517, a reformáció ötszáz éves jubileuma. Hiszem, hogy nem a szembenállás alkalma, hanem a közeledés, sőt az egymásra találás ünnepe lesz. Talán az oltár körül is. Ha ez megvalósul, akkor nem eláruljuk, hanem éppen hogy megbecsüljük Vald Péter, Husz János és Luther Márton örökségét. Ők ugyanis valamennyien az egyház radikális megújítását akarták elérni. A remélt közös úrvacsora igazi erőforrás lehet a további útra. Urunkkal és egymással lehetünk közösségben.” (Forrás: *Evangelikus.hu*; Két pápai bocsánatkérés távlatai.)

Az evangélikus püspök idézett szavai nem csupán a pápa legújabb bocsánatkéréseiről tudósítanak, hanem tükrözik a protestánsok lelkes készsége nyilvánítását is a teljes katolikus–protestáns egység megvalósulását illetően, beleértve ebbe az Úr asztalánál való közösséget. Hol vagyunk már attól, hogy problémát jelentsen a katolikus mise és a protestáns úrvacsora közötti, valójában áthidalhatatlan

tartalmi különbség! A XVI. századi református hitvallás, a *Heidelbergi Káté* még ezt a mondatot tartalmazta: „A mise kárhozatos bálványimádás.” A magyarra fordított kátét változatlan szöveggel adta ki 2014-ben a Magyarországi Református Egyház. Magyarországi katolikus vezetők felháborodtak ezen, számon kérték, hogy miképpen egyeztethető ez össze az ökumenikus egység felé haladással. Bölcskei Gusztáv református elnök püspök – engesztelésül – ünnepélyesen bocsánatot kért a Heidelbergi Káté változatlan szöveggel való kiadásáért a katolikus egyháztól a Szegei Dómban.

„Az egész föld csodálva követi”

Ferenc pápa tevékenysége látványosan előmozdítja a fenti profetikai mondat teljesedését. Népszerűsége töretlen, és még mindig felfelé ívelő. Szeptemberben a szocialista Kubában is meleg fogadtásban volt része, Fidel Castro is személyesen fogadta.

A legjelentőségtejjesebb azonban az az ünneplés volt, amely az egykor protestáns¹ Amerikai Egyesült Államokban vette körül a szeptember végén odalátogató Ferenc pápát. Obama elnök például a kormányfőket is csak a

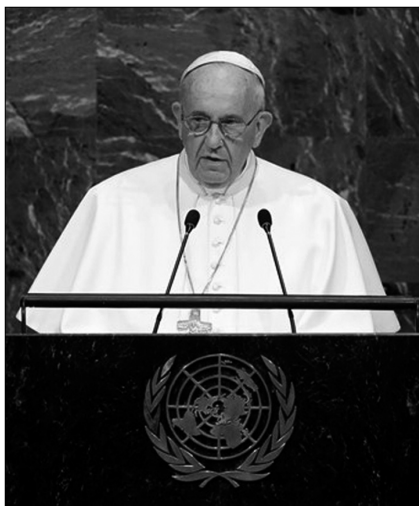
Fehér Házban szokta fogadni, Ferenc pápát viszont a Washingtonhoz közeli Andrews légibázison fogadta, családjával és alelnökével együtt: A Fehér Ház szóvivője kiemelte a reptéri személyes elnöki fogadás rendkívüliségét, rámutatva, hogy „Barack Obama az amerikaiak pápa iránti legmagasabb fokú tiszteletének a jeléül döntött e gesztus mellett”.

New Yorkban, az ENSZ székházánál Ferenc pápa látogatása alkalmából felvonták a Vatikán zászlaját. (A pápai állam nem tagja a nemzetközi közösségnek, csak megfigyelő státusszal rendelkezik. Zászlajának felvonására első alkalommal került sor.) Beszédes jelképek láthatók a vatikáni zászlón. Két azonos méretű, függőleges, fehér és aranyárga sávból áll. A fehér sávban található a pápai állam címere: két egymásra fektetett kulcs, a mennyek országának kulcsai. Az egyik arany- a másik ezüstsínű, egy vörös zsinór köti össze őket. Felettük a hármaspápai korona, a tiara látható, amelyet a kereszt díszít. A kulcsok és a tiara a pápaság hagyományos szimbólumai, 1929 óta ez Vatikán állam hivatalos zászlaja. (A tiara ma már nem használják a pápák, de hatalmi igényük szimbólumaként ott van a zászlón.)

Ferenc pápa beszéde az Egyesült Államok Kongresszusa előtt és az ENSZ New York-i székházában

A pápai beszéd az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusa előtt, majd az ENSZ székházában egyrészt igen óvatos volt, kényes

1 Ma már a katolikus a legnagyobb lélekszámú vallás az USA-ban – 71,8 millió a katolikusnak kereszteltek száma, az összlakosság 23%-a. Az Újvilágban kezdetben kis egyház a 19. században nőtt meg, főként az ír, német, olasz és lengyel bevándorlóknak köszönhetően. A 20. században jelentős volt, és jelenleg is tart a latin-amerikai, főként mexikói bevándorlás, ezek az érkezők szintén katolikusok. Az amerikai egyházszervezet az olasz és a brazil után a harmadik legnagyobb a püspöki konferenciák között. Az Egyesült Államokban 2,9 millió a katolikus iskolába járó diákok száma.

Ferenc pápa beszédet mond az ENSZ New York-i székházában

Ferenc pápa és Barack Obama találkozájának egy pillanata

témákba mélyebben nem bocsátkozott. Elismerő gesztusokban bővelkedett az USA tradicionális értékeit és az ENSZ jelentőségét illetően. Ugyanakkor úgy szólt Ferenc pápa, mint aki a globális erkölcsi tekintély megtestesítője. Ebben a minőségében szinte minden mai társadalmi kérdéshez hozzászólt, hacsak érintőlegesen is.

A „béke és biztonság” ígérete volt a lehangsúlyosabb beszédeiben. Mindkét helyen azzal bátorított, hogy a jelenlegi válság leküzdhető, egy ideális társadalom kialakítható. Jellegzetes részlet a kongresszus előtt mondott beszédeből: „Meg vagyok győződve, hogy képesek eltérően cselekedni, és nincs kétségem afelől, hogy az Egyesült Államok és ez a kongresszus fontos szerepet játszik ebben. Eljött a bátor tettek és a közvetlen stratégiák ideje, hogy meghonosítsuk a gondoskodás kultúráját..., hogy legyőzhessük a szegénységet, visszaadhassuk a kirekesztettek méltóságát, és ezzel egyidejűleg gondját viselhessük a természetnek... Megvan a szükséges szabadságunk, hogy korlátozzuk és irányítsuk a technológiát...”

Szólt arról is, hogy szükséges „a népek és vallások közötti béke” előmozdítása.

Arra is rámutatott Ferenc pápa, hogy az egyházak és az államok új együttműködésére, egy új társadalmi rendszerre van szükség a jelenlegiekhez képest, annak érdekében, hogy egy békés és igazságos társadalom alakuljon ki:

„Ezen a földön a különböző vallások nagymértékben hozzájárultak a társadalom építéséhez és megerősödéséhez. Fontos, hogy ma – miként a múltban is — a hit hangját folyamatosan meghallgassuk... Az ilyen fajta együttműködés hatalmas erőforrás a rabszolgaság globális... megszüntetésére irányuló küzdelemben. [Ezeket] új politikának, a társadalmi egyetértés új formáinak köszönhetően lehet csak legyőzni.”

Az ENSZ székházában ugyancsak utópisztikus képet rajzolt az új, békés társadalomról:

„Közvetlenül mindenki hozzájut az elengedhetetlen anyagi és szellemi javakhoz, melyek a következők: saját lakás, méltó és kellően megfizetett munka, megfelelő élelem és ivóvíz, vallásszabadság, ál-

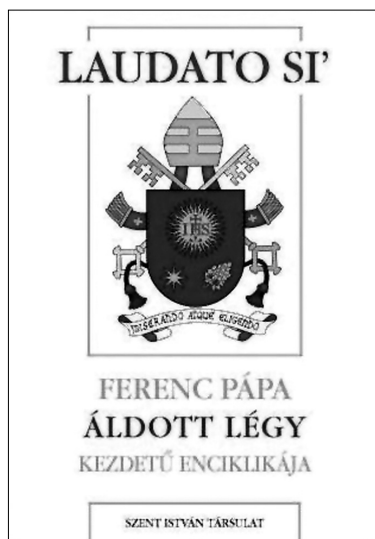
talánosságban a szellem szabadsága és az oktatás.”

Úgy vázolta fel ezt az ideális világot, mint aki a bűn hatalmával és mélységeivel jelenlegi világunkban egyáltalán nem számol, mint ahogy azzal sem, hogy a bűn „megsokasodása” Isten ítélettel való közbeavatkozását hívhatja ki. Jézus Krisztus visszajövele egyáltalán nincs benne ebben a koncepcióban. A fejlődési rendellenességek emberi erőfeszítéssel megvalósítható korrekciójáról szól, ami annál reményteljesebb, minél inkább bevonják a szükséges társadalmi átalakításokba az egyházat is.

Új pápai enciklika

Magyarul is megjelent Ferenc pápa *Laudato Si'* kezdetű enciklikája, amelynek az alcíme: *Közös otthonunk gondozásáról*. Az enciklika a figyelem középpontjába került ökológiai problémákkal foglalkozik. Siet a pápa is hozzászólni ehhez, kifejtetni egyháza erre vonatkozó tanítását, beleszöve ebbe is azt az alapkoncepciót, hogy a vallásokat, az egyházat be kell vonni a globális problémák, ezen belül az éghajlatváltozás problémáinak a megoldásába.

Egy jellemző részlet: „Vannak, akik... az irracionalitás területére számúzik azt a gazdagságot, amelyet a vallások nyújthatnak egy átfogó ökológia és az emberiség teljes fejlődése számára. Az is előfordul, hogy egyfajta szubkultúrának tekintik a vallásokat, amelyeket egyszerűen csak el kell tűrni. A tudomány és a vallás azonban, amelyek a valóság két különböző megközelítését nyújtják, intenzív és mind-

kettőjük számára gyümölcsöző párbeszédet kezdenek egymással... Ha valóban olyan ökológiát akarunk kialakítani, amely lehetővé teszi, hogy mindent helyreállítsunk, amit tönkretettünk, akkor egyetlen tudományágat és a bölcsesség egyetlen formáját, így a saját nyelvezetét használó vallásit sem szabad figyelmen kívül hagyni.”²

Miközben hangsúlyozza az enciklika, hogy nem szabad elfeledkezni a teremtő Istenről, **sajátos evolúciós gondolatot is tartalmaz:**

„Isten valamiképpen korlátozni akarta önmagát, amikor fejlesztésre szoruló világot teremtett, ahol sok minden, amit mi bajnak, veszélynek vagy szenvedés forrásának tartunk, valójában annak a szülési fájdalomnak képezi részét, amely arra készlet minket, hogy együttműködjünk a Teremtővel. Ő jelen van minden dolog legmélyén anélkül, hogy korlátozná teremtménye autonómiáját... Isten Lelke elhalmozta a világegyetemet olyan belső képességekkel, amelyek lehetővé teszik, hogy magukból a

dolgokból mindig valami új fakadjon... Az emberi lény, bár evolúciós folyamatokat is feltételez, olyan újdonságot is magával hoz, amely nem magyarázható teljes mértékben, más nyílt rendszerek evolúciója alapján... Közös végcél felé haladunk, ez pedig Isten a maga transzcendens teljességében, ahol a feltámadt Krisztus átölel és megvilágít mindent...”

A pápa ezután hosszasan értekezik a politika, a gazdasági tényezők és a kultúra szerepéről az ökológiai problémák megoldásában, és **nem mulasztja el a vasárnap-ünneplés fontosságának hangsúlyozását sem:**

„A vasárnap, a szentmisén való részvétel különösen fontos. Ez a nap, miként a zsidó szombat, alkalmat kínál az embernek, hogy gyógyítsa az Istenhez, önmagához, másokhoz és a világhoz fűződő kapcsolatait. A vasárnap a feltámadás napja, az új teremtés első napja... Az egész teremtett világ végso átalakulásának biztosítéka... A heti pihenés törvénye a munkától való tartózkodásra kötelez a hetedik napon...”³

Jellemző az enciklikára a miszticizmus. Így ír például az eucharisztia misztériumáról: „Az Eucharisztiaiban már megvalósult a teljesség, s ez az univerzum éltető középpontja, a szeretet és az élet kiapadhatatlan, túlcorduló forrása. Az Oltáriszentségben jelenlévő megtestesült Fiúhoz csatlakozva az egész kozmosz hálát ad Istennek. A szentmise ugyanis önmagában egy kozmikus szeretetet kifejező cselekmény: »Igen, kozmikus! Mert ha a szentmisét egy vidéki templomocskára kicsi ol-

tárán mutatjuk is be, mindig bizonyos értelemben *a világ oltárán* mutatjuk be.« Ezért az Eucharisztia fény és motiváció forrása környezetért való aggodásunk számára is, és arra készlet minket, hogy az egész teremtett világ őrei legyünk.”⁴

Az enciklika Mária felmagasztalásával végződik, a következőképpen:

„Mária, az anya, aki Jézust gondozta, most anyai szeretettel és fájdalommal ennek a sérült világnak viseli gondját. Ahogyan egykor átszűrt szívvel siratta Jézus halálát, most együtt érez a megfeszített szegényeknek és e világ emberi hatalom által elpusztított teremtményeinek szenvedésével. Ő teljesen átalakulva együtt él Jézussal, és minden teremtmény az ő szépségéről énekel. Ő a »napba öltözött« asszony, »lába alatt a holddal, fején pedig tizenkét csillagból álló koszorúval« (Jel 12,1). Felvéve a mennybe az egész teremtett világ Anyja és Királynéja. Ő nemcsak szívébe rejtette Jézus egész életét, melyet gondosan »megőrzött« (vö. Lk 2,19.51), hanem most már megérti minden dolog értelmét is. Ezért kérhetjük, hogy segítsen ezt a világot bölcsőbb szemmel nézünk.”⁵

A Szentírás kijelentése szerint a pápaság iránti hódolat eddig fog fokozódni: »Imádják őt a föld összes lakosai.« (Jel 13,8) Ez a kijelentés egyben arra is utal, hogy sajátos hatalomról van szó, amely egyszerre világi és vallási hatalom, és benne a kettő szétválaszthatatlanul összeolvad.

(Összeállította: Vankó Zsuzsa)

2 Szent István Társulat, Budapest, 2015, 39. o.

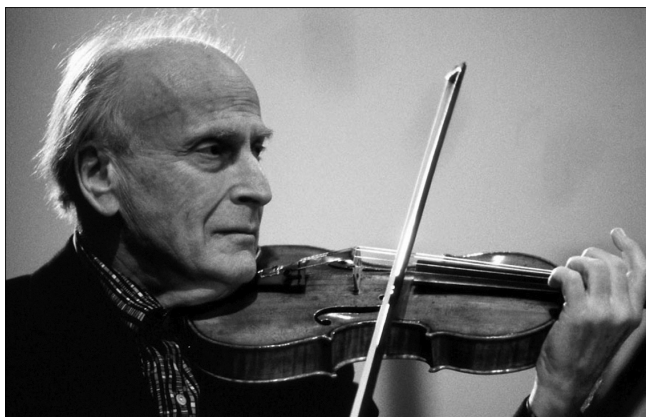
3 Uo. 137–138. o.

4 Uo. 136–137. o.

5 Uo. 139–140. o.

„KÉPZELGÉS NEM SZÜL IGAZ MŰVET...”

„Mióta ember él a Földön, a zene egyik célja az, hogy örömet szerezzen nekünk, a másik pedig, hogy megmondja az igazat.”
(Yehudi Menuhin hegedűművész)

Jó néhány éve rágódom a fenti idézeten, amelyet első hallásra megdöbbenőnek találtam. Azt mindig is éreztem, hogy a muzsika örömet szerez, de hogy megmondaná az igazat? Valahogy úgy gondoltam, a zene csak egy hangulatot, egy érzést közvetít, és semmi többet. Rá kellett jönnöm, hogy az igazi Zenében ez csak részben van így. A valódi Muzsika keresi és „megmondja az igazat”, ráadásul még örömet is szerez. Logikus, hiszen melyikünk szereti, ha hazudnak neki, vagy ha becsapják? Ha pedig valaki őszintén és szeretettel szól hozzánk, akkor annak csak örülhetünk. De milyen igazságot közvetíthet a ZENE? Mi az, amit „megmondhat” nekünk?

A ZENE MINT AJZÓSZER

A különböző népek muzsikáját vizsgálgatva azt tapasztalhatjuk, hogy minden földrészén és kultúrában találhatunk értékes és szép zenei elemeket. Viszont észrevehető, hogy az egész világon jelen van az az ősi vágy, amely a zenét az emberi tudat kikapcsolására

használja. Ennek egyik megjelenési formájáról, az afrikai törzsek monoton dobzenéjéről már szoltunk. Ugyan más módon, de hasonló hatást vált ki az Indiában használt, ismétlésre épülő mantrázás is, ahol főleg az irracionális, mágikus kultusz játssza a vezető szerepet. Azokat a szövegeket, amelyeket mantrázáskor énekbeszédszerűen (recitálva) vagy kántálva adnak elő, szinte senki sem érti, mert a kimondott (énekelt) szavak jelentése igen gyakran eltér a köznapri jelentésüktől. Kizárólag az istenségnek szólnak, és bizonyos séma szerinti elmondásuk során ugyanolyan varázserőt és titkos jelentőséget tulajdonítanak nekik, mint a különböző sámánisztikus szertartásokban a megidéző mondókáknak, varázsigéknek és varázskékeknek. Természetesen írásunknak nem lehet célja, hogy minden hasonló jelenséget bemutasson, de néhány példát röviden és tényszerűen mégis megemlítenék.

Tanpurán játszó indiai nő

Az arab dervisrendekben a megértés helyett ugyancsak az átélésre, a vallásos elragadtatás átlényegítő pillanatának elérésére törekednek az önkívületig fokozott zene és tánc által.

„Ez a forró vérű...”, érzelmeiben élő embertípus nem volt képes megelégedni a vallás nyújtotta értelmi élménnyel: a Korán tanításával. Szükség volt tehát... a megértés helyett az átélés élményére. Ezt szolgálták... azok a sajátos istentiszteletek, amelyek épp a zene segítségével vezették el a hívők közösségét a vallásos extázis átlényegítő pillanataig, az istennel való találkozás és egyesülés mámoros illúziójáig... a dervisrendekben különböző szertartások és módszerek alakultak ki az annyira óhajtott cél, az istennel való átszellemült egyesülés érdekében. Vannak

Úd (arab lant) ábrázolása egy 13. századi kéziratban

Tibeti szerzetesek kultikus hangszerükön gyakorolnak

dervisrendek, ahol csendes meditáció, önsanyargatás, különböző légzés- és testgyakorlatok révén próbálnak eljutni a transz állapotáig, más rendekben viszont a zene, a mozgás és az önkívületig fokozott tánc szolgálja ugyanezt.” (Kárpáti János: *Kelet zenéje*, Bp., 1981, 63. o.)

A tibeti szerzetesek hangszerjátékát szintén a szellemvilággal való kapcsolat megteremtése – a jó szellem megidézése és a rossz szellemek kiűzése – motiválja. De nem kell földrajzilag messzire mennünk, hiszen elődeink táncait is az eksztázisba való eljutás ösztönözte. „A leírásokból az tűnik ki, hogy ezek (a táncok) valódi tombolások voltak. Az is a magyar neve a táncnak: tombolás. Azért tiltották az egyházi emberek mindig, mert mértéktelenségnek tartották, és jól tudták, hogy arra megy ki, hogy a monoton zenével felcsigázzák az érzékeket, és ellebegjenek egy másik világba. A mai fiatalok ugyanezt akarják. Erről viszont egy Szent Pál-mondás jut eszembe: »mindent szabad nekem, de nem minden használnak«. Sokszor és sok helyre fel kellene ezt írni.” (Sebő Ferenc nyilatkozatából; Monory Mész András – Tillmann József A.: *Ezredkezdnet. Beszélgetések*, Palatinus, Bp., 2003, 152. o.) Ezek után valószínűleg mindnyájunkban felmerül a kérdés: Hol találjuk meg azt a hozzáállást, amely a muzsikát nem egyfajta ajzószerként használja? Melyik az a zenei kultúra, amely „a kikapcsolás helyett inkább bekapcsolni” szeretne, és amely nem megkötözni akar, hanem szabadon elgondolkoztatni, miközben kiemeli a

hétköznapi gondjaiból és szürkeségéből!? A megoldást az európai zeneművészet gyökereinek vizsgálata közben fogjuk megtalálni.

AZ EURÓPAI ZENE GYÖKEREI

Be kell vallanom, zenészként évekig nem tettem fel a kérdést magamnak, honnan ered Palestrina, Vivaldi, Bach vagy Mozart muzsikája. Mi az alapja műveiknek? A válasz pedig csekély történelmi ismerettel is kézenfekvő.

„Az európai zene történetének kutatása során számos tanulmány és könyv tárta már fel – főképp az utóbbi évtizedekben – azt a szerves kapcsolatot, amely a kereszténység liturgikus zenéjét az ókori vallási gyakorlat énekeihez fűzi... A vallástörténet is azt bizonyítja, hogy az első keresztény vallásközösségek gyakorlata lényegében alig különbözött a zsidó imaház, a zsinagóga gyakorlatától. »Hogy a keleti stílusok – és különösképpen a zsidó kultusz – hatással voltak a kereszténység kezdeteire, ez csupán evidens« – írja Solange Corbin...” (Kárpáti János: i. m., 35. o.)

Kezünkben van egy régi (270 körüli) töredékdallam az ún. *oxyrhynchos papiruszlelet*, amely a III. századi keresztények egy himnusz dallamát őrizi. Egyiptomban találták meg a múlt század elején. „Ez a kézirat csupán külső formájában sorolható az antik görög zene emlékei közé... szerkezete ugyanis – miként Egon Wellesz kimutatta – két-három hangból

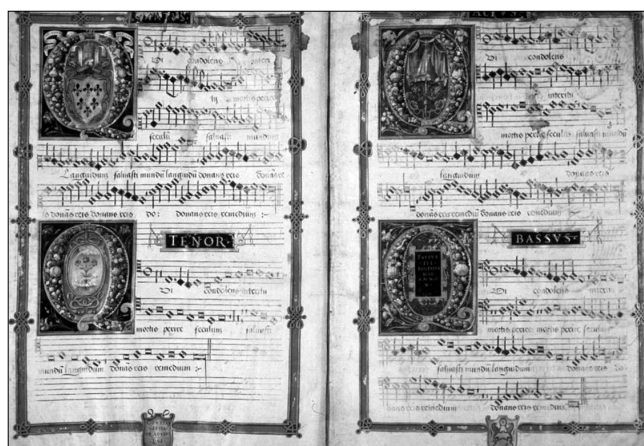
álló kis elemekből, dallammagokból épül, ami a szemita dallamalkotás jellemző tulajdonsága.” (Kárpáti János: i. m., Héber kantilláció és pszalmódia, 37. o.) Elég egyértelmű tehát, hogy az európai zene egyik megtermékenyítője az ősi zsidó vallási zene volt. Ennek bizonyítékeként a kutatók – főként Abraham Z. Idelsohn gyűjtése alapján – nagyon sok gregorián dallam eredetijét találták meg elzárt babiloni és jemeni zsidó közösségek liturgiájában, szertartásában. (Kreatív Zenei Műhelyünkben már több Abraham Z. Idelsohn által összegyűjtött ősi zsidó dallamot is feldolgoztunk. Ezeket a decemberben megjelenő *Hálahangok* című kottakönyvben és CD-n lehet majd meghallgatni, tanulmányozni. További információ: www.kreativzeneimuhely.hu)

A SZABADSÁG HIÁNYA

Fontos tény viszont, hogy az ószövetségi liturgikus dallamok és az azokból létrejövő gregorián énekek között egy szemléletbeli különbség markánsan megjelenik. A zsidó dal az énekelt szöveg tudatos közlésekor az előadói rögtönzésnek (a szabad improvizációnak) is teret ad, szemben azzal a gregorián énekkel, amely már aprólékosan rögzített, megmerevültebb zenei megnyilvánulás. Ennek oka az, hogy amíg zsidó gyakorlat a régi, vázlatosabb dallamlejegyzéshez (jelzésrendszerhez) ragaszkodott, addig a nyugati kereszténység zenegyakorlata – a központosított hatalmi törekvések miatt – kb. 1000 óta eljutott a dallam határozott rögzítéséig. Tehát ez utóbbi esetben a vonalrendszer és a kottakulcsok alkalmazása révén egyre pontosabban le tudták jegyezni ezeket. „...a gregoriánium kodifikálása is több oldalról

nézhető: nagy tett volt teológiai és egyházzpolitikai szempontból, kérdés azonban, hogy művészi – sőt: eredeti értelemben vett vallási – szempontból nem járt-e ugyanannyi veszteséggel, hiszen a kifejezés spontaneitása veszett el általa. Bizonyos keleti tradíciók létehez szorosan hozzátartozik a rögtönzés, a lejegyzetlenség, lejegyezhetetlenség. A Közel-Kelet egyes országaiban még ma is élő zsidó vallásközösségek és elszigetelt keresztény csoportok éppen ezért hívebben és feltehetően autentikusabban őrzik az immár közel két évezredes hagyományú éneklési módot, mint a tökéletesen oktatót és fegyelmezett gregoriániskolák Európában. Talán első pillanatban meghökkentő, de bizonyítható, hogy a szájhagyomány olykor hívebben őrzik a régmúlt korok zenei gyakorlatát, mint valamely írásos dokumentum...” (Kárpáti János zenetörténész)

Ne feledjük, hogy ezen dallamok nagy része imádság. Párbeszéd. Ha pedig valaki gépiesen, egy betanult leckét mond fel, akkor ez a párbeszéd nem juthat el olyan őszinte, személyes mélységekbe, amelyről a Biblia így ír: „Öntsd ki, mint a vizet a te szívedet az Úr színe előtt.” Dávid a zsoltáraiban talán ezért is említi többször, hogy „új éneket” énekel, mert egy adott zsoltárdallamot – a zenei spontaneitás, a variáció szabadsága miatt – kétszer egyformán nem szólaltatott meg. S ezeket a variációkat mindig valami új élethelyzet, tapasztalat, élmény, szépség inspirálta, mint például egy természeti jelenség megfigyelése. A naplementét sem láthatjuk kétszer egyformának. A hópelyhek is csak látszólag egyformák, valójában mindegyik különböző. Ezért az uniformizálás semmilyen értelemben sem tesz jót, ugyanis megkötöz, s nem ad teret a szabad zenei és lelki

Gregorián kották részletei

gondolatoknak, kreativitásnak. Persze a középkorban templomba járó ember látszólag feloldotta ezt a problémát azzal, hogy a megismert gregorián dallamokat felhasználva – azokat variálgatva, változtatgatva – alkotta meg bizonyos népi énekeit. E gondolatokkal persze nem azt mondom, hogy a zsidó dallamból lett gregorián nem szép, hanem azt, hogy az említett *szabadság* már nincs meg benne.

A MUZSIKA, AMELY GONDOLKODTAT ÉS FELEMEL

Most azonban vizsgáljuk meg a kérdést: melyek az ókori zsidó zenének azon főbb jellemzői, amelyek irányt adtak közel kétezer éves zenekultúránknak? Hiszen, ahogyan Szabolcsi Bence írja: „A zsidó zene... *elvei* révén lett egyetemes jellegű.” Úgy hiszem, ha egyetlen mondatban szeretnénk összefoglalni ezeket az elveket, akkor Dávid zsoltárát kell idézzük: „Kegyelmet és igazságot énekelek...” (Zsolt 101,1) Lássuk hát részletesen ezeket az alapelveket:

„Énekelek”

■ Főleg *énekelt* (vokális) zenéről beszélünk, amelyben a hangszerek inkább csak kísérői az ének-dallamnak.

Az alábbi zsoltár is ezt a tényt erősíti: „*Elöl mentek az énekesek, középen a doboló nők, hátul a hárfások.*” (Zsolt 68,26) A ma divatos zenékben – egy barátom szerint – így lenne érvényes a szereposztás: „Elöl mennek a dobosok, utánuk pedig nem jön senki...” Az ószövetségi időkben a zsidó zenészek éppen ezt szerették volna elkerülni – a zeneszerszámok háttérbe szorításának egyik fő oka az attól való félelem volt, hogy a hangszerekkel együtt más népek orgiasztikus kultusza is beáradhat.

„A vokális zene uralmát indokolta... a zsidó vallási gyakorlat... intellektuális karaktere is. ...az istenséggel való egyesülés misztikus mozzanatának nincs helye a zsinagógában.” (Kárpáti János: i. m., 39. o.)

„Igazságot énekelek”

■ Mivel a zenét tudatos eszközként használták hitük megvallására, ezért a már említett erősen szellemi, fokozottan *intellektuális karakter* a meghatározó. A Biblia énekelt felolvasásakor a szöveg, a közlés, a tanítás az elsőrendű, ellentétben azokkal a „kikapcsoló” rítusokkal, amelyekről a cikk elején már említést tettünk.

„Kegyelmet énekelek”

■ Persze nem mellékes a *reménytelen*, bizakodó, örömet sugárzó hangvétel sem, ugyanis a zenére mint a felemelkedés nemes eszközére tekintettek. Példaként gondolhatunk itt a Zsoltárok könyve magasztos hangulatú énekeire, a meghitt körtáncokra, amelyekben Isten jóságát, szeretetét és gondviselését dicsérték. Vagy Dávid lélekemelő hárfajátékára, ami jótékonyan hatott a depressziós Saul királyra is. Természetesen ahhoz, hogy valóban embert nemesbítő muzsika születhessék, szükség volt a megfelelő zenei oktatásra és képzettségre, ezért ezekre nagy hangsúlyt helyeztek az akkori héberek.

E felsorolt jellemzők tehát mind végigvonultak az ún. zsidó–keresztény zenekultúrán („...énekelek a lélekkel, de énekelek az értelemmel is”), s folytak bele – a gregorián dallamokon keresztül – a későbbi Európa világi zenéibe is. Például bizonyos trubadúrdalok (szerelmes énekek) egyértelmű rokonságot, hasonlóságot mutatnak a gregorián énekekkel. Az ókori zsidó zene tehát, ahogy már idéztük, a fent említett (vokális, intellektuális, felemelő) *elvek* révén vált meghatározóvá, de emellett természetesen dallamformáival is mintául szolgált több európai népdaltípusnak.

A ZENE NEM VARÁZSLAT, A NEVELÉS ESZKÖZE

A felsoroltakon kívül még sok más kölcsönhatás érte földrészünk kialakulóban lévő egyházi és világi zenéjét. Elég jelentős szellemi befolyást gyakorolhatott rá például az az ókori görög gondolat is, amely szerint „a zene nem fényűzés és nem varázslat, hanem az emberiség nevelésének eszköze”. Az a görög kultúra „mely tisztán és kifejezően, öntudatosan és maradandóan szép akart lenni, és amely szoborszerűvé mintázta a gondolatot és az érzelmet...” (Szabolcsi Bence: *Bevezetés a zenetörténetbe*, Zeneműkiadó, Bp., 1977, 107. o.) Ahogy a görögök a katarzist (a megtisztulást) tették művészetük céljává, a rómaiak a máig ható admiratiót (elkápráztatást), és a „cirkuszt és kenyeret” elvet, amely sajnos posztmodern kultúránkat is uralja.

Annak a mélyebb kifejtésére kereteink nem adnak lehetőséget, hogy az idők folyamán milyen népzenei és egyéb – korszakonként felbukkanó – eszmei hatás érte még az európai dallamkultúrát. Ez az oda-

vissza ható folyamat a műzenében többek között Palestrina, Vivaldi, Bach, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Brahms, Bartók alkotásaiban áll össze egy-egy pillanat erejéig, hogy megmutassa annak az alapelvnek, annak a „fának” a lombzatát és gyümölcseit, amelyet Európa részben a Közel-Kelettől örökölt. Ahogy Babits Mihály megfogalmazta: a nagy európai zeneszerzők „egymást folytatják századról századra, s kezet nyújtanak egymásnak a népek felett”.

AZ „ÁLOMZENÉK”

Már említettük, hogy minden földrészen, így Afrikában, Ázsiában, Ausztráliában és Amerikában is rábukkanhatunk sajátosan szép dallamokra, érdekes, változatos ritmusokra. Azonban – részben a már említett történelmi, eszmei, vallási és „zeneföldrajzi” okok miatt – Európában egyértelműbben tudott kibontakozni egy olyan gazdagon variált, folyamatosan változó zenekultúra, amelyet ma klasszikus zenének vagy komolyzenének hívunk. Nagyon elgondolkodtató, hogy az Újdelhiben működő egyetem zenei tanszékének professzora, az indiai Chandrasekhar Pant, miként vélekedik az európai zenéről: „Ahogy a nyugati zenét hallgatom, bizonyos részleteket elfogadok, de nem tudom viszonyítani azokat az indiai zene mozzanataihoz. Nagy élvezetet jelent..., de képtelen vagyok követni a motívumokat. Elveszek a bonyolultságában, ahogyan az ember elveszti a talajt a lába alól a futóhomokban. Ha azonban belefeledkezem e zene szépségébe, úgy érzem, éteri magasságokban szárnyalok...”

Európai füllel hallgatva mi is rengeteg különleges és szép dallamra találhatunk rá az indiai zenében. De a legtöbbször érezhető – mint a mantrák esetében –, hogy a cél itt is egy bizonyos állapot (alfa állapot) elérése a zene által. Hiszen, ha az élet egy örök körforgás (szanszára), melyből nehéz kikerülni (nirvána), akkor ennek a világnézetnek a zenében is tükröződnie kell. Nemrégiben olvastam az indiai Rabindranath R. Maharaj *Egy guru halála* című könyvét, amely megdöbbentően szól erről a jelenségről:

„Egyre nagyobb számban találkoztam kábítószerfüggőkkel, és meglepő felfedezést tettem: néhányan közülük a kábítószer hatására ugyanolyan élményeken mentek keresztül, mint én a jógában és a me-

ditációban. Csodálkozva hallgattam, ahogyan leírták azt a »csodálatos és békés« világot, amelybe az LSD segítségével léptek be, olyan világba, amelynek pszichedelikus látványait és színeit túlságosan is jól ismertem... Nekem nem volt szükségem kábítószerre ahhoz, hogy vízióim legyenek más világról és különös lényekről, hogy lássam a pszichedelikus színeket, érzem egységemet a világegyetemmel, és istennek érzem magam... Mindehhez a transzcendentális meditáción keresztül jutottam el... Ugyanazt... a stratégiát láttam meg a kábítószer, a meditáció, a szabad szerelem, az ifjúság lázadása mögött... és bizonyos fajta zenében is.”

AZ „AGYZSIBBASZTÓ” ZENÉK

Sajnos hasonló stratégia jellemzi a ma divatos ún. *meditációs zenéket* is. A kilencvenes évek elején én is hallgattam egy barátom tanácsára: „Miközben szól a zene, számolj el ötvenig, és gondold azt, hogy átmelegszik és zsibbad a lábad.” Megfogadtam a baráti útmutatást, és zsibbadt aztán mindenem, de egy idő után legjobban „az agyam” attól a tényről, ami re zenészként rájöttem. Hiszen zeneileg ezek a „muzsikák” fájdalmasan semmitmondóak. „Viszont nagyon jó üzlet, és sok pénzt lehet vele keresni – csak gyomor kell hozzá!” – mondta egy zeneszerző ismerősöm. Tehát elég hozzájuk egy jobb hangzású szintetizátor, és kész. Előadásaimon szoktam is kérni, jöjjön ki valaki, aki még soha nem tanult zongorázni, és alkossunk együtt meditációs zenét. A feladat abból áll, hogy miközben én sejtelmes „álomhangszínen” egy vagy két harmóniát játszom, önként jelentkező „alkotótársam” bármelyik fehér billentyűt lenyomhatja a felsőbb hangtartományban. Tehát akár csukott szemmel össze-vissza játszhat. Egy alkalommal az ily módon előadott művünk után egy lány nagyot sóhajtva így szól: „Jaj, de szép!” Hát igen, már Vörösmarty is megírta merengő Laurájának, hogy „Ábrándozás az élet megrontója, / Mely, kancsalúl, festett egekbe néz”. Csak sajnós ez az ábrándozás sokszor duplán is függőséget okozhat, mert nagyon sok esetben a New Age „megnyugtató” álomvilága a szerfüggések előszobája is. A New Age muzsikák egyébként csak látszólag nyugtatnak. Egy kutatás szerint a szerveinkre sem a túlzott aktivitás (gyors, monoton zene), sem a túlzott passzivitás (meditációs, New Age-zene) nincs jótékony hatással.

„Japán kutatók... arra voltak kíváncsiak, vajon a zene hatással van-e az egereken végzett szívátültetések sikerességére, és azt tapasztalták, hogy a klasszikus zene növelte azt az időt, amíg az átültetett szerv életben maradt, ám a monoton vagy a New Age típusú zene nem.” (Forrás: *Kiszakadna a szíve zene nélkül?* – <http://www.hazipatika.com>)

A zenei feszültség és a zenei oldás megfelelő aránya vezet az ún. egészséges Muzsikához. („Kezelymet és igazságot énekelek...”) De ha a világ feszült, rohanó (stresszes), akkor természetesen az emberek felveszik – vagy talán még fokozzák is – zeneileg ezt a tempót, lüktetést (lásd a mai pop- vagy rockzenét), illetve az ellenkező végletbe esve kizárólag az oldást keresik az ezotériával, spiritualitással, természethangokkal kevert zenékben. Erről az utóbbi jelenségről ejtsünk még néhány szót.

NEW AGE

A misztikus hagyományokra épülő, erősen spirituális beállítottságú New Age-mozgalom főként a keleti vallásokból merít, ezért az ezotéria, a reinkarnáció és a spiritizmus mind meghatározói ennek a szellemi és zenei irányzatnak. Az egyik neves New Age-előadó így nyilatkozott sikerei titkáról: „...nyilván a kelta zene varázslata az egyik ok, ahogyan van szerepe benne a hangom egyediségének és minőségének is. Még ha valaki nem is érti a szöveget, érti és átérzi a hangzásvilágot.” (Loreena McKennitt) S valóban, a New Age-zenék legfontosabb jellemzője az a magával ragadó varázslatos *hangzásvilág*, amelyet a különleges népi hangszereken (szitár, tabla, kelta hárfá stb.) megszólaló egzotikus dallamdíszítésekkel, a kellemes békeséget ígérő, mély, bűgő szintetikus hangokkal, az elnyújtott, megfoghatatlannak tűnő, „se eleje, se vége” melódiákkal, illetve a rövid, folyamatosan ismétlődő – és éppen ezért nagyon hamar „agyunkba mászó” –, megkötöző motívumtöredékekkel érnek el. A New Age-dalok többsége ezért zeneileg ugyanazt a *ködösítő*, konkrétumok nélküli hangulatot tükrözi, mint maguk a szövegek is, amelyekben a leggyakrabban használt kulcsszavak: az árnyék, az álom, az éjszaka, a titok, a lélek, a tenger, az óceán, a sötét, a mély, a holdfény, a szél, a lelki béke... Így valóban nem kell érteni szöveget, elég érteni a hangzásvilágot. A cél úgyis a kikapcsolódás, a nyugalom, a *passzivitás*.

„...rengeteg kapcsolódási pont van a kelta és az indiai zenei kultúra között...” – folytatja az előbb már idézett énekesnő, akit egyébként a Wikipédia hárfaművészként is „felkonferál”. (Számomra egyelőre érthetetlen módon – jó néhány felvételét meghallgattam és megnéztem, s mondhatom, hogy a fent említett hölgy hangszeres tudása engem is hárfaművésszé avanszált, mert hasonlóan rossz kéztartással talán én is tudnék pengetni néhány egyszerűbb akkordfelbontást... Félreértés ne essék, nagyon szeretem a hárfazenét, de azt nem tartom jónak, ha a hárfát, az „örök hangszert”, jól hangzó, jól mutató díszletként használják.)

De térjünk vissza a kelta és az indiai kultúra hasonlóságához. Pál ezt a hasonlóságot így foglalja össze: „...a teremtett dolgokat tisztelték és szolgálták a Teremtő helyett...” A kelták hite szerint az istenségek mindenütt jelen vannak: a fáokban, az állatokban, a vizekben. A kelta vallás papjai (a druidák) az istenek közt tiszteltek bizonyos természeti elemeket is, mint a napot, a holdat, a csillagokat, a fákat... Ezért nem meglepő az alábbi vélemény: „Én hiszem, hogy a zenének egyik legfőbb feladata visszaadni az embereknek mindazt, amit felnőtté válásukkal visszavonhatatlanul elvesztettek: a hitet a regékben, a szépségben, a titokzatosságban, a misztikában...”

A kelták csodálatos mesevilágán nevelkedett ír énekesnő, Enya ezt a világot és ezt az érzést adja vissza hallgatóinak, csodálóinak... (Egy névtelen keltazene-rajongó véleménye.) Regék, misztikum, tündérvilág, varázskének... Ezek motiválják tehát a kelta művészetet, s ezt akkor is érdemes meggondolnunk, ha olykor nagyon megragadónak érezzük a kelta zenét. Én magam régebben főként a hárfahangzása miatt hallgattam a népszerű kelta dallamokat, de rá kellett jönnöm, hogy vannak, „akik a hárfá mellett dalolgtak, de a zenéjük nem olyan mint a Dávidé” (Ámós 6,5). Tehát néhány szép dallam mellett, találok az alábbi jelenséggel is: „Jeremy Scratcherd... a skóciai népzenei műfajokat tanulmányozó tudós arról tájékoztat bennünket, hogy a korai népzenei kéziratokat vizsgálva találkoztunk számos különböző dallampéldával, amelyeket a dudás Nyűve elnevezéssel illettek. Ezekről a dallamokról úgy tartották, hogy bemásznak a zenész fejébe, hogy mint a kukac a rothadó almában,

bosszantsák és rágják az áldozatot.” (Oliver Sacks: *Zenebolondok*, Akadémiai Kiadó, Bp., 51–52. o.)

NEW AGE VAGY LAST AGE?

A zene hatalmas erővel bíró eszköz tehát, mert képes a gondolkodásunkat „átrendezni”, megzavarni, persze rendezni és tisztítani is. Vigyáznunk kell, mert az erőszakos, „rothadt” zenéknél csak a „nyájas és hízelkedő” zenék a veszélyesebbek. Ezért érdemes az alábbi zenei alapszempontra alapján a kelta és a New Age-zenét is megvizsgálni. Próbáljunk meg tehát az adott ének vagy hangszeres darab fődallamára figyelni – díszítések nélkül! –, s hallgassuk meg, hogy ez a dallam követ-e egy történetet, kezdettel, csúcsponttal és befejezéssel, vagy csak néhány hangra összpontosít, s azt ismételteti. Legyen dallami mintapélda számunkra a *Tavaszi szél vizet áraszt...* népdalunk, amelyben a változatos ritmika, melódia mellett a zenei kérdés (1. sor) és a zenei válasz (2. sor) is megtalálható. Egy igazi zenei gondolat, zenei történet itt kezdődik. Ne adjuk alább!!! Persze, még sok más szempontot megemlíthetnénk, de a cikk terjedelme miatt talán a legfontosabb gondolatnál zárnám ezt a szakaszt. Bizonyára sokaknak szemet szúrt a New Age-mozgalom és a New Age-zene elnevezése is. A *New Age* kifejezés *Új Korszakot* jelent. A Biblia ezzel szemben mai korunkat nem *New Age*-nek, új korszaknak, hanem – éppen ellenkezőleg – *last age*-nek, utolsó időnek nevezi. Új korszak vagy utolsó idő? A választást az olvasóra bízom...

ÁLMATLANSÁG ELLEN

Az álmvilág, a szellemi és zenei becsapások s az álmatlanság ellen inkább javaslom Bach híres Goldberg-variációját. (Most már hallható több valódi hárfaművész előadásában is. Ajánlom szeretettel mindenkinek!) A mű a hagyomány szerint 1741 környékén készült, báró Hermann Carl von Keyserling (Szászország orosz nagykövete) részére. Idézzük Nikolaus Forkelt, Bach első életrajzíróját: „A gróf gyakran betegeskedett, és álmatlan éjszakái voltak. A házában lakó Goldbergnek ilyenkor a szomszéd szobában kellett töltenie az éjszakát, és az álmatlanságban szenvedőnek valamit muzsikálnia. A gróf egyszer említette Bachnak, hogy szeretne néhány zongoradarabot Goldberg számára, amelyeknek lágy és vi-

dám hangulata kellemessé tehetné álmatlan éjeit.” A mű sikerét jelzi, hogy „később a gróf ezeket a saját változatainak nevezte; nem győzött betelni hallgatásukkal, és hosszú időn át csak ennyit mondott, mikor álmatlan éjszakák jöttek: Ugyan kedves Goldberg, játssz már el egyet a változataim közül.” Bach nyugalmas, harmóniát sugárzó, de ugyanakkor gondolatokkal teli zenéje egy fáradt, küzdelmes nap után valódi feloldást adhat. Esténként lefekvés előtt én is sokszor meghallgatom afféle lezárásként valamelyik variációt. Nagyon jó ilyenkor békességben átgondolni s egyben letenni mindazt, ami azon a napon történt velem. Szeretettel ajánlom!

Rövid zenei körutazásunk során sajnos nem áll módunkban további zenetörténeti elemzéseket végezni, de annyit mindenesetre látnunk kell, hogy létezik egy olyan attitűd, amely a muzsika által megindított és megmozgatott érzelmek, ösztönök és egyéb lelki folyamatok mellett az intellektusra, az értelemre, a gondolkodásra is nagy hangsúlyt fektet.

„Hosszú volt az út addig a rendkívül magas szintig, amit Bach ért el, és ma is harcolunk, hogy megőrizhessük, hiszen nap mint nap fenyeget az erőszak és a hanyatlás, az inga, amely túl messzire kilenghet... Bach zenéjében nem csak érzelmek vannak. Bármilyen szenvedélyessé válik is olykor, mindig van formája, egyensúlya, logikai folyamata, építkezése, és ezekben Bach olyan tökéleteset alkotott, hogy sohasem szárnyalták túl. Ez Bach zenéjének – és minden zenének – egyik tanulsága...” (Yehudi Menuhin)

SZEMÉLYESEBB...

Jó néhány éve én is tapasztalhattam a fenti gondolatok élő valóságát. Egy kedves barátom segítségével sikerült szerezniem három jegyet Bach *János-passiójára*. Nagyon vártam a hangversenyt, de kissé szorongtam is, mert nyolcéves kislányunkkal még nem vettünk részt ilyen hosszú koncerten. Éppen emiatt már otthon megbeszéltük, hogy az első rész után feleségem hazaviszi majd gyermekünket. Fél órával a kezdés előtt érkeztünk meg, és izgatottan foglaltuk el helyünket a teremben. Ahogy írom e sorokat, úgy érzem, mintha újra jelen időben történne meg velem ez a felejthetetlen élmény...

A Zeneakadémia csodálatos akusztikájú nagytermében elkezdődik a hangverseny. Herr, unser Herr-

scher... (Urunk, mi Uralkodónk...) – zengi a nyitó-kórus. Majd folytatja: „Te a legnagyobb megaláz-tatásban is megdicsőülsz...” A megszólaló zene, kimondhatatlan erejével, mélységeivel, magasságai-val és lendületével tovább erősíti bennem, hogy van értelme gondolkodnom ezen a kijelentésen. Elkez-dődik a passió. Recitativók, áriák és korálok... ez utóbbiak mintha egyenesen a lelkeket simogatnák. Azután Péter megtagadja Mesterét. Mélységes lel-ki küzdelmek szólalnak meg a muzsikában. Bach a zenében most is „az emberi érzelmek kendőzetlen őszinte feltárását” adja (Kroó György). Majd csend. Szünet következik.

A folyosón feleségem gyötrődve szól hozzám: „Ezt a koncertet nem tudom itt hagyni! Szeretnék maradni, de akkor mi lesz a kislányunkkal, hogyan fogja az elkövetkező másfél órát kibírni!” Fájón né-zünk egymásra. Most mit tegyünk? Valaki a keze-met rángatja. „Apa, én is maradni akarok!” „Biztos, kicsim?” – kérdezem bizonytalanul. „Igen, biztos!” – válaszolja tágra nyílt szemekkel. Együtt marad a csa-lád. Örömmre egyszer csak a tíz éve nem látott főis-kolai tanáromat pillantom meg. Odamegyek hozzá, és köszöntöm, próbálok néhány udvarias mondatot kipréselni magamból. Látom, hogy ő is a „bachi zene” hatása alatt van. „Béla, most nem tudok meg-szólalni, majd telefonon beszéljünk!” – mondja böl-csen. Szeretettel elválunk, és várva a második részt, beülünk a koncertterembe.

A passió tovább folytatódik. Feltűnik számomra, hogy a Jézust megszemélyesítő énekes nagyon ritkán – és akkor is csak röviden – jut szóhoz. Elgondolko-dom. Miért nem védi magát az, aki tudja, hogy igaz-talanul bántják? Hogyan lehetséges ez? Nagy kérdé-sek. Közben Bach gyönyörű zenei jelképekkel fejez ki fájdalmat, mélységet, magasságot (mély és magas hangok), feszültséget (oldásra váró harmóniák, gyors ritmusok), bánatot (lassú tempó, hosszan kitartott hangértékek), és persze győzelmet, reményt is (fel-oldott akkordok, fölfelé ívelő dallamok). Mint utó-lag megtudtam, Bach kötődése a szöveghez magáról a kottaképről is leolvasható, hiszen maguk a hang-jegyek gyakran alakzatokat rajzolnak ki. Pl. egy ke-resztet a megfeszítés cselekménye alatt. Ugyancsak a koncertet követő napokban találtam rá Pilinszky Já-nos 1963-ban leírt soraira, amelyek nagyon hűen fe-jezik ki azokat az élményeket, amelyeket a hangver-seny következő részében átéltem:

„...Nem vagyok zeneesztéta, amit leírok, a teg-nap hallott János-passió hatása alatt írom, szabadon, ahogy zenében tájékozatlan elmémben megfogom. Számomra Bach elsősorban Isten-bizonyíték. Ebben a zenében, eszközeiben, nincs semmi romantika, semmi nosztalgia, semmi árnyék... Semmi feleselés: csupán a centrum sodrása, a központ ereje, lükteté-se... A Passió története, drámája soha még ilyen erő-vel nem jelent meg bennem, mint a János-passió teg-napi előadásán... Romantikusan kereső szívünkre induláskor jótékony borogatás a zene, aztán van egy pillanat, mikor elunjuk, kételkedni kezdünk joga-sultságában. De Bach nem tágít: e pillanatnyi holt-pont után jön el az ő ellenállhatatlan dicsősége. De az a dicsőség már nem is az övé... A végén vagyunk a legbefogadóbbak, a harmadik órában a legfrisseb-bek. Pedig lényegében az egész mű végig ugyanar-ról szól... Most akár abba is hagyhatja: örökké foly-tatódik bennünk dallama. Megérkeztünk az öröklét zsengeire. Aztán – kifele menet – záró részekről be-szélünk és kompozícióról. De aki csak ezt mondja, az is tudja, hogy itt másról van szó. Tudja, és nem fogja elfelejteni többé...” (Pilinszky János: *Szög és olaj*, Vigilia, Bp., 1982, 86–87. o.)

Én is így ballagtam hazafelé kis családommal azon az estén. Őrlődve, de mégis felemelő érzésekkel lépkedtem lassan szeretteim mögött. Hazaértünk. Kislányunk szinte rögtön elaludt. Feleségemmel sokáig csendben ültünk egymás mellett. Könnyes szemekkel néztük szótlanul egymást. Úgy éreztük, hogy most igazán Otthon vagyunk. Soha máskor nem éreztem a zenének ilyen felemelő, megtisztító hatását. Igen. Valóban létezik „büntelen ekstázis” (katarzis), ahol a dallam, a ritmus, a dinamika nem a gondolat ellen van, hanem „megmondja”, hogy vá-gyódnom lehet – és kell – a tiszta gondolkodásra, az igazságkeresésre, a szelídségre, a hűségre, a bé-kességre, az önzetlenségre és a szeretetre.

Pilinszky elgondolkodtató szavaival búcsúzom: „Képzeltetés nem szül igaz művet, s képzelt Isten se gyümölcsöző hitet...” További zenei barangolásun-kig is jól megrostált Zenéket kívánok!

Ferge Béla zenetanár
(www.kreativzeneimuhely.hu)

TAPASZTALATOK A KÖNYVEVANGELIZÁCIÓS MUNKÁBAN

Békéscsabai kórház

Könyveket árusítottam 2014 végén ezen a helyszínen. Az egyik nap órák teltek el úgy, hogy semmilyen érdeklődés nem mutatkozott. Miközben azon gondolkoztam, vajon nem máshol kellene-e dolgoznom, egy középkorú férfi jelent meg a könyves asztalnál. Nézelődni kezdett, és beszélgetésbe elegyedtünk. Nagyon magabiztosan kezdte ecsetelni a tudomány vívmányait, s hogy mennyire bízhatunk a kutatásokban, az emberi tudomány fejlődésében. Az agykutatás kapcsán említette például, hogy hamarosan érző és gondolkodó robotokat tudnak majd gyártani. Próbáltam arra terelni a szót, hogy az emberi bölcsesség mennyi-

nyire korlátolt, hogy milyen sok az ellentmondás, a romlás erkölcsileg, társadalmilag, ökológiailag, hogy az ember nem tud megoldást nyújtani az élet nagy problémáira, erre egyedül Isten képes. Hevesen reagálva tiltakozott, hogy ne akarjam megtéríteni. Örülök, ha valakivel beszélgetni tudok, ezért igyekszem kerülni a konfrontálódást. Ebben a helyzetben csak fohászodni tudtam, mit is mondjak – én magam is meglepődtem a válaszomon: „Nem megtéríteni akarom, csak eszmét cserélünk!” – „Ja, ez így már egészen más!” – felelte. A harciassága lecsillapodott, és a beszélgetésünk további részében elgondolkodott azokon, amiket hallott. Végül jó lelkiületben váltunk el.

A Jóisten megsegített, hogy olyan választ adhassak, ami lecsillapítja az indulatot és az együttgondolkodás irányába tereli a beszélgetést. Az emberi győzködés helyett az imádság vezetett eredményre. A következő ige jutott eszembe: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én Lelkemmel – azt mondja a Seregeknek Ura.” (Zak 4,6)

„Amikor minden oldalról körül vagyunk zárva, legfőbb ideje, hogy bízunk Istenben és Lelkének erejében. Az élő hit gyakorlása közben lelkileg erősödünk, és bizodalomunk rendíthetetlené válik. Így lesz a lélek győzelmes hatalommá. A hit parancsoló szava előtt eltűnnek az akadályok, amelyeket Sátán helyez a keresztény ember útjába. A menny hatalmasai sietnek segítségére.” (Ellen G. White: *Próféták és királyok*, 370. o.)

Méhkeréken, egy román–magyar kéttan- nyelvű általános iskolában

Először árusíthattam ebben az iskolában, ahol az igazgatóhelyettes asszony a tanári szoba bejáratával szemben – vagyis elég szembetűnő helyen – adott helyet a könyveknek. Az egyik óra alatt éppen bejött a tanáriba, hogy megbeszéljen valamit az ott egyedül jelenlévő kollégájával. Kiadványainknak semmi figyelmet nem szentelt. Próbáltam elhessegetni magamtól a kérészetést, hogy felhívjam figyel-

mét a kiállításra, hiszen szinte beleütközött a könyvekbe, ha akarja, úgyis megnézi azokat. A készte-
tést azonban továbbra is éreztem, így odahívtam, és ekkor nézelődni kezdett.

A magasvérnyomás-betegség természetes gyógymódjait vette a kezébe, miközben hitetlenkedve azt mondta, hogy sok minden-
nel próbálkozott már, de semmi sem segített a vérnyomását csök-
kenten. Magamban fohászokodva a könyvben lévő tapasztalatokra próbáltam irányítani a figyelmét, amelyek bizonyítják a leírt gyógy-
módok hatékonyságát.

Gondolja, hogy valóban mű-
ködik? – kérdezte.

– Igen! – válaszoltam.

Erre nemcsak ezt a könyvet, hanem egy másikat is megvásá-
rolt, amit én ajánlottam neki.

Nem szabad a saját logikánk-
ra támaszkodni, hanem szüntele-
nül figyelniük kell a halk, sze-
líd hangra, és állandóan engedni Is-
ten készítéseinek: „...mert az Ő
alkotása vagyunk, teremtet-vén
Általa a Krisztus Jézusban jó cse-
lekedetekre, amelyeket előre elké-
szített az Isten, hogy azokban jár-
junk.”

Mezőgyán

Munkám során sokszor tanács-
talan vagyok, merre menjek tovább.
Így történt ez akkor is, amikor
Gesztől utaztam hazafelé. Egy
Mezőgyán nevű kis falucskán
vezetett át az út. Eszembe jutott,
hogy az iskolában már jártam itt,
de például az óvodában még nem.
Épp ekkor láttam meg a táblán a
nyilat, amely az óvoda felé veze-
tett. A vezető már elment, csak
két hölgy volt még ott, egyikőjük

megadta a vezetőnő telefonszá-
mát. Ritkán kérek engedélyt tele-
fonon az árusításra, mert ilyen-
kor nagyobb eséllyel utasítanak el.
Most mégis fohászokodtam, majd
bátorságot véve megcsörgettem.
Ahogyan számítottam is rá, pró-
bált lerázni, azzal érvelve, hogy
ide már jár több könyvterjesztő,
havonta ellátják őket jobbnál jobb
könyvekkel, nem látja szükségét,
hogy még én is jöjjek. Ha nehéz
szívvel is, de el szoktam fogadni,
ha elutasítanak, nem erőszakosko-
dom. Ebben az esetben azonban
még további próbálkozásra érez-
tem késztetést. Említettem, hogy
én csak egyszeri lehetőséget kérek,
csak a nálam lévő katalógust sze-
retném bemutatni azoknak, aki-
ket itt találok.

– „Na, jól van, mutassa be!”
– hangzott a válasz.

A két jelenlévő dolgozó közül
csak az egyik kezdte tüzeteseb-
ben szemügyre venni a kataló-
gusban szereplő könyveket, majd
kiválasztotta a Jézus életéről szóló
kivonatot, a Biblia tíz vázlatpró-
feciájáról és az angyalokról szóló
könyveket, ezeket meg is vásárolta
az autómnál. Fizetés közben meg-
jegyezte: „Fiatalember, magát az
Isten küldte!” Elmesélte, hogy 33
évesen, három hónap alatt veszít-
ette el a szüleit és egy testvérét, és
keresi az élet miértjeire a válaszo-
kat. Vallásos nevelésben részesült,
a maga módján szokott imádkoz-
ni, de még nem olvasta a Bibliát.
Amikor felajánlottam neki egy
ajándék példányt, könnybe lábadt
szemmel köszönte meg. Később,
amikor találkoztunk, beszámolt
rőla, hogy már olvassa, és sokat
segített már eddig is neki.

Egy másik alkalommal az üz-
leteket és a helyi könyvtárat is fel-

kerestem. A könyvtáros nagyon
szívélyesen fogadott. Átnézve a
katalógust, a profeciákról szóló
könyveknél jelezte, hogy illet már
régóta keres nála az az óvodai dol-
gozó, akivel korábban kapcsolatba
kerültem. A továbbiak során fel-
ajánlotta, hogy összegyűjti a falu-
ból, akiket szerinte érdekelnek
ezek a könyvek, én csak hozzam
el és állítsam ki azokat. Erre a kö-
vetkező alkalomra el is jöttek úgy
tizenöten, vásároltak is, közben a
beszélgetéseink során komoly bib-
liai kérdések is felmerültek. Ilyen
nyitottság és érdeklődés láttán
egy előadás megszervezése ötlött
fel bennem, amelyre a könyvtáros
nagyon nyitott volt. Az ő készsége,
az eddig e faluban szerzett ta-
pasztalatok és hogy Reisinger Já-
nos is elvállalta az előadás meg-
tartását, kezdtek bátorítani: ne
féljek, hogy kevesen jönnek majd
el. Isten kezét láttam a dolgok ala-
kulásában.

Elkészültek a meghívók, bár
nem nagy példányszámban. Ami-
kor elvittem a könyvtárhoz, ő
sokszorosította, és buzdított, hogy
a polgármester rendelkezésre bo-
csátja a közhasznú munkásokat a
szórólapok terjesztésére.

Elérkezett az előadás időpont-
ja, izgatottan vártuk, mi fog tör-
ténni. Az 1100 fős faluban ti-
zenegyen jöttek el, köztük a pol-
gármester és a református lelkész
is. Nagyon érdeklődők voltak,
aktívan kérdezgettek, az előadás
után jó beszélgetésekre került sor.
Bibliákat is kértek, és várják az
őszi folytatást!

Isten munkálkodik, csak mi is
tegyük meg a magunk részét!

Pechnyik László

Torma Sándorné (sz. Pintér Irma)
(1925–2015)

Hívó református családban született a Somogy megyei Szabás községben, 1925. március 21-én. Gyermekkorában – akkor már Nagykorpádon laktak – adventista könyvevangélisták jártak a faluban, akik szüleinél kaptak szállást. Idős korában is emlékezett rá, milyen szívesen hallgatta őket, amikor az Úr Jézusról beszéltek. 1944-ben házasodtak össze Torma Sándorral, aki szintén református családból származott, és ettől kezdve Kaposfőn laktak. Egy leánygyermekük született.

A faluban lakott egy idős néni, akinek adventista rokonai voltak Kiskorpádon. Tőlük hallott ismét tanítást az Úr Jézusról és más bibliai igazságokról. Ha prédikátor érkezett hozzájuk, meghívták őt családjukhoz és a kaposvári gyülekezetbe is szombatontként, vagy hitmélyítő istentiszteletekre. 1968-ban Budapesten keresztelkedett meg, a keresztségre Ócsai József testvér készítette fel, Albrecht József testvér keresztelte. Mély hite, megmentő szeretete arra készítette, hogy mindig minden alkalmat megragadjon a bizonyágtevésre. Sokan szívesen hallgatták, könyveket, kazettákat adott az érdeklődőknek. Volt olyan alkalom, amikor a prédikátor meglátogatta – és annak ellenére, hogy hétköznapi dél

körül járt az idő –, gyorsan összehívta szomszédjait, ismerőseit, hogy ők is hallhassák az Igét.

Az Úr hosszú élettel ajándékozta meg őt. Idős korában is nagyon szeretett olvasni, igehirdetéseket hallgatni, gondolkodása és értelme tiszta volt haláláig. Ha látogatói vagy rokonai érkeztek, a beszélgetést mindig az Igére terelte, a jó Istenről, az idők jeleiről, Jézus visszajövetelének közelségéről beszélt a legszívesebben. Élő reménysége volt, és a boldog feltámadás reményében aludt el 2015. január 15-én.

Temetése 2015. január 22-én volt Kaposváron, az igét Egerváriné Árvai Márta és Geiger Miklós testvérek hirdették. A búcsúztató alap gondolata Pál apostol bizonyágtétele volt a benne élő reménységről, ami testvérünk hitét is jellemezte: *„Nékem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség... mert tudom, kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy Ő az én nála letett kincsemet meg tudja őrizni ama napra... Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: végezetre eltétem nékem az igazság koronája, amelyet megad nékem az Úr ama napon, az igaz Bíró; nemcsak nékem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését.”* (Fil 1,21; 2Tim 1,12; 4,7–8)

A sírnál a feltámadás ígéretei hangzottak el: *„Te pedig menj el a vég felé; és majd nyugszol, és felkelsz a te sorsodra a napoknak végén... Ne csodálkozzatok ezen: mert eljő az óra, amelyben mindazok, akik a koporsókban vannak, meghallják az ő szavát, és kijönnek – akik a jót cselekedték, az élet feltámadására, akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására... És hallottam nagy szótatot, amely ezt mondta az égből: Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és velük lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velük, az ő Isteniük. És Isten eltöröl minden könnyet az ő szemeikről; és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak.”* (Dn 12,13; Jn 5,28–29; Jel 21,3–4)

Hisszük, hogy találkozunk testvérünkkel az igazak feltámadásakor, amikor az Úr Jézus visszatér!

*Ballér Károlyné (sz. Torma Ibolya)
és Egerváriné Árvai Márta*

MEGEMLÉKEZÉS DR. AGATHA THRASHRŐL

Szeptember 3-án reggel, 84 éves korában elhunyt dr. Agatha Thrash orvos, a Uchee Pines Intézet alapítója.

Dr. Agatha egészségi állapota 2013 novemberében kezdett romlani egy agyérgörcs következtében, amit előadás közben kapott. Ezután elvesztette a beszédképességét, bár még jó ideig képes volt saját lábán közlekedni. 2015 augusztusában azonban újabb agyérgörcsöt kapott, amit a szervezete már nem tudott elviselni. (Itt érdemes megemlíteni, hogy dr. Horsley, az életmódközpont akkori orvosi vezetője szerint dr. Agatha esetében az agyérgörcs (stroke) nem koleszterinlerakódás következménye volt. Ezt a fajta stroke-ot szívritmuszavar okozza, ami gyakran vezet vérrögképződéshez.) Nagy veszteség érte ezzel Isten ügyét!

Dr. Agatha a Georgia állambeli Baxley-ban született, baptista családban. Szülei szigorú keresztény alapelvek szerint nevelték. A fiatal Agathát a zenei pálya is vonzotta, egy ideig zongoraművésznak készült. Végül azonban az orvosi pá-

lya mellett döntött. Tanulmányait végezve ismerte meg leendő férjét, Calvin Thrash-t. Házasságkötésük után nem sokkal a szintén Georgia állambeli Columbus városába költöztek, itt dr. Calvin magánpraxisban belgyógyászként, dr. Agatha a helyi kórházban patológusként dolgozott. Két gyermekük született, Anne és Calvin. Ebben az időben ismerték meg az adventizmust, és nemsokára mindketten meg is keresztelkedtek. Olvasva Ellen G. White szanatóriumokról szóló biznyságtételeit annyira fellelkesedtek, hogy megvásároltak egy 100 hektáros területet 30 kilométernyire délre Columbustól, ahol saját szanatóriumukat tervezték felépíteni. A kb. 200 kilométerre fekvő Wildwood Életmódközpontból kaptak szakmai segítséget az intézmény működésének elindításához, amely fokozatosan fejlődött – sorra épültek az új házak, és a hetvenes évek végére a központ elnyerte mai arculatát. Ma körülbelül hetven ember él az intézet területén.

Megalakulása óta ezrek fordultak meg betegként a Uchee Pines

Intézetben, és élték át a testi-lelki gyógyulás felszabadító élményét. Felbecsülni sem lehet, hány ember ismerhette meg itt a Jóisten kegyelmét és hatalmát! A később elindított képzési programoknak köszönhetően sok fiatal és idős vált egészségügyi misszionárius-sá e helyen. A Thrash házaspár dr. Calvin 2002-ben bekövetkezett haláláig együtt dolgozott az intézetben, 50 közösen eltöltött év volt már mögöttük ekkor boldog, példaértékű házasságban.

Jómagam 2006-ban ismerhettem meg dr. Agathát személyesen, már az első találkozáskor nagy hatást tett rám kiegyensúlyozottsága és józansága. Számos előadást tartott nekünk a kurzus során, ilyenkor igyekeztünk minden lehetőséget kihasználni, hogy kérdéseket tegyünk fel neki. Sokszor láttuk őt kertészkedni is: férjével együtt ez volt a legfőbb szenvedélye a gyógyítás és a zene mellett. Sokszor adott zongoraórákat is – azt mondják, ha nem az orvosi pályát választja, talán híres zongoraművészként ismerhettük volna meg őt.

Dr. Agatha férjével együtt számos könyvet írt, amelyet több nyelvre lefordítottak, ezek között jó néhányat magyarra is. Televíziós szerepléseinek köszönhetően milliók tanulhattak az egészséges életmódról és a természetes gyógymódok alkalmazásáról. Nyugodt, szelíd hangja és világos előadói stílusa miatt méltán lett népszerű. Egyre ritkább sajnos a hozzá hasonló előadó Amerikában.

Dr. Agatha nemcsak orvosként, de Biblia-oktatóként és lelkigondozóként is nagyszerű volt. Az általa vezetett szombatiskola mindig óriási méretűre duzzadt. Saját életmódjával, mértékletességével, kedvességével, elvhűségével és nagylelkűségével komoly példát állított a fiatalabb generációk elé.

A feltámadás reményében búcsúzunk most tőle. *„Boldogok a halottak, akik az Úrban hálnak meg mostantól fogva. Bizony, azt mondja a Lélek, mert megnyugosznak az ő fáradságuktól, és az ő cselekedeteik követik őket.”* (Jel 14,13)

Somogyi Lehel

Szeretnénk kiadványunkat minél több helyre eljuttatni, ezért örömmel fogadjuk a lap fenntartására szánt adományokat, amelyeket köszönettel elfogadunk az alábbi számlaszámon: **VAJDASÁGÉRT ALAPÍTVÁNY 10402623-50526554-86651004**. Akinek nehézségekre ütközik az alábbi számlaszámra történő befizetés, ezeken az elérhetőségeken kereshet minket: kurtszo@kurtszo.hu; 06-30/619-5901.

A szerkesztők

Elérhetőségeink: www.kurtszo.hu; e-mail: kurtszo@kurtszo.hu. További számok igényelhetők az alábbi telefonszámon: 06-30/619-5901; illetve elektronikusan, a fenti e-mail címen. A kurtszo@kurtszo.hu címen várjuk a kérdéseket és a *Tapasztalatok* rovatba szánt leveleket is.

*Minden kedves Testvérünknek, Olvasónknak
áldott, békés új évet kívánunk!*

A KREATÍV ZENEI MŰHELY HAMAROSAN MEGJELENŐ ZENEI KIADVÁNYAI

HÁLAHANGOK. HÁRFAHANGOK – HÁLAÉNEKEK

A téli hónapok újdonsága lesz
a **Kreatív Zenei Műhely**

Hálahangok. Hárfa hangok – háláénekek
címmel, CD-melléklettel megjelenő **kottakönyve**.

A CD-n hallható különlegesen szép dallamok,
énekek mellett kották és szép illusztrációk, zenei
leírások színesítik majd ezt a kiadványt.

Bővebb információ:

www.kreativzeneimuhely.hu

DECEMBERTŐL ISMÉT KAPHATÓ

Ferge Béla

Értekes, vagy csak divatos?

című könyve,

amelyben „a könyv írója szélesre tárja a kaput,
kézen fog, és izgalmas, élményekben gazdag
kirándulásra hív bennünket a muzsika fantasztikus
világába. Mi pedig boldogan tartunk vele, mert
élvesszük az út minden percét, és így mindnyájan
gazdagabban térünk vissza erről a kirándulásról”.
(Ranschburg Zsuzsa, gyógypedagógus)

A könyv az alábbi honlapon rendelhető meg:

www.ertekesvagydivatos.hu

Túrmezei Erzsébet: Ahol ránk Jézus vár

Valami mindig vár.

Hol munka, lárma, hajsza,
hol a mindennapok küzdelme, harca,
hol keservek és kísértések,
próbák, bukások és szenvedések,
hol csend, csend, csend...

Kívül?

Vagy bent?

Valami mindig vár.

S Valaki mindig vár.

Mert Jézus mindig, mindenütt ott van.
Ott a zajban, a mindennapokban,
küzdelmekben és feladatokban,
ott szenvedésben és kísértésben,
hogyan felemeljen, őrizzen, védjen,
hogyan tanácsoljon, segítsen, áldjon,
átvigyen tűzön és akadályon,
új erőt adjon új kegyelemben.

Mindenütt mindig vár,
de százszorosán vár ránk
– a csendben!